ಕದರಡಕೆ

ಕೃತಘ್ನ

ಚೇಳು ಕಡಿದಾ ನೋವು ನೋವೆ?
ನಿನ್ನ ವಿರಹದ ನೋವು ನೋವೆ?
ಅಯ್ಯೊ ವಿರಹದ ನೋವನೊಂದು
ಗಳಿಗೆಯಾದರು ಮರೆಸಿತಿಂದು:
ಚೇಳು ಕಡಿದಾ ನೋವೆ ನನಗೆ
ತಣ್ಪು ಸೊಗವಾಯ್ತು!
ಕೊಂದೆನೇತಕೆ ಚೇಳನಯ್ಯೋ
ಎಂಥ ತಪ್ಪಾಯ್ತು!

೧೭. ೧೦. ೧೯೩೮

ಮೊದಲನೆ ಕೋಗಿಲೆ ಅದೊ ಕೂಗುತಿದೆ!*

ಮೊದಲನೆ ಕೋಗಿಲೆ ಅದೊ ಕೂಗುತಿದೆ:
ಇಂಚರಕೋತು ಎದೆಸೋತು
ಮಲೆ ತಲೆದೂಗುತಿದೆ!

ಚೈತ್ರದೂತನುಲಿ ತೆರೆತೆರೆವೋಗಿ
ಎಚ್ಚರಿಸುತಿದೆ; ಚರಿಸುತದೆ
ತರು ನಾಡಿಯ ತಾಗಿ!

ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಣ್‌ದೆರೆಯುತಿವೆ;
ಚೆಂದಳರಂತೆ ಅಲರಂತೆ
ಮೋಹವ ಕರೆಯುತಿವೆ!

ಗರುಕಿನ ಮಸಿಚೆಲ್ಲಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ
ಹೊಸ ಹಸುರಾಸೆ ಹೋರುತಿದೆ,
ಬಾಳಿಗೆ ಹಾರುತಿದೆ!

ಬರಲು ಹರೆಯ ಬೂರುಗದಲಿ ಅರಳೆ
ಕಾಯ್ಬಿಗೊಣಗಿ ಕಾಯೊಡೆಯುತಿದೆ,
ಬಿಣ್ಪಿಗೆ ಸಿಡಿಯುತಿದೆ!

ಮೊಳ್ಪೊದೆಯಲಿ ಬೆಮ್ಮಾೃರಲ ಕಾಯಿ
ಮೊದಲ ಮಳೆಯ ಹಾರೈಸುತಿದೆ,
ಹಣ್ಣಲು ಬಯಸುತಿದೆ!

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಮಲೆನಾಡಿನ ಬಾಯಿ
ನಿಡುಬಯಸಿದೆ ನೀರಡಸಿದೊಲು:
ನುಡಿಯೂ ಬರಿ ತೊದಲು!

ಎಲ್ಲರ ಬಯಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ
ಊದಿದುವೋ ಎನೆ ತುತ್ತೂರಿ
ಉಲಿಯುತ್ತಿದೆ ಸಾರಿ:

ಅದೊ ಮೊದಲನೆ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗುತಿದೆ!
ಇಂಚರಕೋತು ಎದೆಸೋತು
ಮಲೆ ತಲೆದೂಗುತಿದೆ!

೧೭. ೪. ೧೯೩೯

ಸೋಮಾರಿಯ ಸಂದೇಶ

ಇತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರೈ:
ಪಸರಿಸದೆ ಮಲೆಕಾನು ಮಾಲೆ ಮಾಲೆ
ಹಸುರು ಕಡಲಿನ ಗಿರಿಯ ತೆರೆಗಳೋಲೆ.
ನೆತ್ತಿಮೇಲಿದೆ ಬಾನು: ನೀಲಚಿಂತೆ,
ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಯ ನಯನ ಕಾಂತಿಯಂತೆ.
ನಿರ್ಜನತೆ, ನೀರವತೆ, ಭೂಮಿ, ಭಾನು,
ತಣ್ಣೆಳಲು, ತಂಗಾಳಿ, ನೀನು, ನಾನು!

ಇತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರೈ:
ಸೋಮಾರಿತನಕಿಂ ಮಿಗಿಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಲ್ಲ;
ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಮಿಗಿಲು ಸೋಮಾರಿತನವಿಲ್ಲ!
ನಗರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸಂಗ ಸಾಕೈ;
ಧೂಳಿಧೂಮದ ಭಂಗ ಸಾಕೈ;
ಯಂತ್ರತಂತ್ರವನುಳಿದು ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರೈ;
ಮಂತ್ರಮಯ ವನ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಷ್ಯನಾಗೈ:

ಇತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರೈ

೦೫. ೦೨. ೧೯೪೦

ಹೂವತಿಥಿ

೧

ಕೊಟಡಿಯ ಮುಂದೆಯೆ ಕೇಳಿತು ಝೇಂಕೃತಿ;
ಕಿವಿಗಿಂಪೆರೆದೆದೆ ತೆರೆವಾ ಜೇನ್‌ಕೃತಿ!
ಜೇನೀಂಟುತ್ತಿವೆ ಹೂವತಿಥಿ?

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೆರೆ ಎಂತಹ ನೋಟ:
ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಾ ಹೂವಿನ ತೋಟ;
ಹಳದಿಯ ಹಸುರಿನ ಬೇಟದ ಕೂಟ;
ಹೊನ್ನಿನ ಪಚ್ಚೆಯ ಕುಣಿಕುಣಿವಾಟ!
ಕಬ್ಬಗನಕ್ಷಿಗೆ ಹಬ್ಬದ ಊಟ;
ಆತ್ಮಕೊ ಕಬ್ಬನಹಾಲೂಟ!

೨
ಕಿವಿ ನಿಮಿರಾಲಿಸೆ ಅದೊ ಅದೆ ಝೇಂಕೃತಿ;
ಕಿವಿಗಿಂಪೆರೆದೆದೆ ತೆರೆವಾ ಜೇನ್‌ಕೃತಿ!
ಹೌದದೊ ಹೂವಿಗೆ ಜೇನತಿಥಿ!
ಹೃದಯದ ರಸದೌತಣಕ್ಕೈತಂದಿವೆ, —
ಒಂದೋ ಎರಡೋ? — ಸಾವಿರ ಬಂದಿವೆ;
ಬರುತಿವೆ, ಹೋಗುತ್ತಿವೆ; ಹಾರುತ್ತಿವೆ;
ಚೆನ್ನದ ಏರಿಯ ಕೊಳಕಿಳಿಯುತ್ತಿವೆ;
ಮಕರಂದದ ಮಡುವನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿವೆ
ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಹೂವತಿಥಿ!

೩
ನೋಡುತ ಕೇಳುತ ಹಿಗ್ಗುತ ನಿಂತೆ;
ಹಾರಿದೆ ಹೀರಿದೆನಳಿಯಂತೆ!
ಮೈಸೂರಲಿ ಮಲೆನಾಡನು ಕಂಡೆ;
ಆ ರಸದೂಟವನಿಲ್ಲಿಯೆ ಉಂಡೆ;
ಕೊಡಿಮಿಂಚಾದುದು ಬೇಸರಬೂದಿ
ಸ್ಮೃತಿಚೈತ್ರಪ್ರಾಣಾನಿಲ ಊದಿ! —
ನನ್ನಾ ಮನೆಗಾದನೆ ನಾನತಿಥಿ?
ದೂರದ ಸೀಮೆಯ ಬಯಲತಿಥಿ?

೧೭.೫.೧೯೩೮

ಇದು ಬರಿ ಹೂವಲ್ಲ

೧

ಸುರ ಸೌಂದರ್ಯವೆ ತಿರೆಗಿಳಿತಂದಿದೆ;
ಇದು ಬರಿ ಹೂವಲ್ಲ!
ಹಿಂಗಿದೆ ಮರ್ತ್ಯದ ಜೀವನ ದೈನ್ಯ;
ಜಡವನು ಗೆದ್ದಿದೆ ಚಿರ ಚೈತನ್ಯ.
ಕಣ್ಣಿರೆ, ಮನವಿರೆ, ಹಾಡುವ ಕವಿಯಿರೆ,
ಬಾಳಿಗೆ ಸೋಲಿಲ್ಲ.

೨

ಅದೊ ಆ ಕಣಿವೆಯ ಕಾಡಿಗೆ ತೆಳ್ಳನೆ
ತೆರೆ, — ತುಂತುರು ಸೋನೆ.
ಬಾನನು ತಬ್ಬಿದೆ ಮೋಡದ ಮಬ್ಬು;
ಬರೆದಂತಿದೆ ಓ ಆ ಹೊಲದಬ್ಬು. —
ಇನ್ನೇನಿಣುಕಿದ ಬೇಸರಗೂಬೆ
ತನ್ನಷ್ಟಕೆ ತಾನೆ
ತಲೆ ಸೆಡೆತಡಗಿದೆ ಗವಿಯೊಳಗೋಡಿ:
ಈ ಹೂವನು ನೋಡಿ!
ಇನಿಯಳ ಕಾಣುವ ಇನಿಯನ ಹೋಲಿ,
ಮೈಸೋಂಕುವ ರಸದಿಂಪೊಳು ತೇಲಿ,
ಹೂ ಮೆಯ್ಯೊಳಿ ನಟ್ಟಿರೆ ಕಣ್ಣಾಲಿ
ಕವಿ ನಲಿದನು ಹಾಡಿ.

೩

ಅದೊ ಇದೊ ಯಾವುದೊ? ಸಾಲದೆ ಪ್ರತಿಮೆ
ದೇವರ ಭಕ್ತನಿಗೆ?
ಋಷಿದರ್ಶನಕೀ ಹೂ ವಿಶ್ವಕೆ ಪಡಿ;
ಸಕಲಾರಧನೆ ಸಾಧನೆಗೆದೆ ಗುಡಿ: —
ಪುಡಿ ದೇವಾಲಯ ಗೋಪುರಕಿಮ್ಮಡಿ

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಿಗೆ!
ಪ್ರತಿಭಾಯುಕ್ತನಿಗೆ!

೧೩.೬.೧೯೩೮

ದೀಪಾವಳಿ

ನಿಮಗೋಸುಗವೆ ನನ್ನ ಮನೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದೆ;
ನಿಮಗೋಸುಗವೆ ನನ್ನ ತನು ಸಿಂಗರಿಸಿದೆ.
ಮಂದಿ ಜನರಾರಿಲ್ಲಿ ಬರರು; ಭಯಬೇಡಿ, ಬನ್ನಿ;
ಕವಿಗಳಿರ, ಋಷಿಗಳಿರ, ಹೇ ಮಹಾಪುರುಷರಿರ,
ಜಗದಖಿಲ ಮಹಿಮರಿರ, ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಬನ್ನಿ!

ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಹೂವು ಕಣ್ಣೊಸಗೆಯಾಗಿದೆ;
ತರತರದ ಪರಿಮಳದ ಕೆಂಪುಹೊಗೆ ತುಂಬಿದೆ;
ನೀಲಾಂಜನಾದಿಗಳ ದೀಪದುತ್ಸವವಿದೆ;
ಗೌರವ ಕಲೋಪಾಸಕನ ಪೂಜೆಯೂ ತಾನಿದೆ!

ಸಿಂಗಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿಹನು ಕವಿ ನಿಮಗಾಗಿ:
ಊರ ಕಣ್ಣನು ಸೆಳೆವ ಬಿಂಕಕಲ್ಲ.
ಬಾಳುವನು ಬರೆಯುವನು ನಿಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಾಗಿ:
ಊರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳುವ ಮಂಕನಲ್ಲ!

೨೩. ೧೦. ೧೯೩೮

ಬಂಡೆ – ಕಾಡು – ಹಕ್ಕಿ*

ಈ ಬಂಡೆ ಆ ಕಾಡು
ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹೂಡಿವೆ ನೋಡು,
ಟಗರುಗಳೆರಡು ಕಲೆತು
ಹಣೆಹಣೆಗೆ ಎಣೆಮಲೆತು
ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯುವ ಮೊದಲು
ಮುಮ್ಮೈಯ್ಯನೆತ್ತಿದೊಲು
ಕಡಿದಾಗಿ ನಿಂತು
ಒಂದನೊಂದನು ನಿಡಿದು
ನಿಟ್ಟಿಪವದೆಂತು?

ಶತಮಾನಗಳೆ ಇಂತು
ಶತಮಾನಗಳು ನಿಂತು
ದಿಟ್ಟಿಗಾಳೆಗ ಹೂಡಿ
ಒಂದನೊಂದನು ಕಾಡಿ
ವೈರವೆ ಬಳಲುವಂತೆ
ವೈರಿಯನೊಲಿಸುವಂತೆ
ಕಾದಿಹವು ನೋಂತು,
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳಂತೆ
ವಜ್ರವ್ರತವಂತು!

ದೊಡ್ಡರಿಬ್ಬರ ವೈರ
ದೊಡ್ಡದೆಂಬುದೆ ಧೈರ್ಯ:
ಬಳಿಬಳಿಯೆ ನಿಂತಿಂತು
ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನೆಂತು
ಅರಿಯದಿರುವರು ಹೇಳು?
ಅರಿತರಾಯಿತು: ಬಾಳು
ಹಗೆಯಿಲ್ಲದೊಲುಮೆ.

ಅರಿವು ಮುರಿದರೆ: ಗೋಳು,
ಹೊಗೆ, ಬೆಂಕಿ, ಕುಲುಮೆ!

ಈ ಬಂಡೆ ಆ ಕಾಡು
ಸ್ನೇಹಕೆಳಸಿವೆ ನೋಡು:
ಅದರ ಹಣ್ಣನು ಹಕ್ಕಿ
ಕದುಕಿ ಈ ಎಡೆ ಬಿಕ್ಕಿ
ಬಿರುಕು ಬಿರುಕನು ತುಂಬಿ
ಹಬ್ಬುತಿದೆ ಹುಳು ಹಂಬಿ,
ಬಂಡೆಯನೆ ನಂಬಿ:
ತಬ್ಬುತಿದೆ ಹಗೆ ಹೋಗಿ
ಸಲುಗೆ ಕೆಳೆಯಾಗಿ!

೧೨. ೪. ೧೯೩೯

ತೆಂಗಿನ ಹೂ

ಬಾನ್, ಮುಗಿಲ್, ಅರಿಲ್,
ತಿಂಗಳ್, ಇರುಳ್, ನೇಸರ್,
ಕಾಡು, ಮೇಲೆ, ಹೊಳೆ,
ಪಕ್ಕಿ, ಪೂ, ಮಣ್,
ಓ ಮಿಗಂಗಳಿರಾ,
ನಿಮ್ಮೊಳೆನಗೇಕಿನಿತು ಮಮತೆ?
ನಿಮ್ಮನಗಲಲ್ಕೆನಗೆ ವೆತೆ? —
ಇಂದರಿತೆನಾ ಗುಟ್ಟುನಿಂದರಿತೆ:
ಜೀವನ ಸ್ಮೃತಿ, ಪೂರ್ವಚರಿತೆ,
ನೀಮೆಲ್ಲರೆನ್ನಾತ್ಮಕಥೆ!

ಬೆಳಗಿರ್ದುದು ಬೆಳಗುವಿಸಿಲ್;
ತೀಡಿರ್ದುದು ತಣ್ದೆರಲ್;
ಪೊಯ್ದಿರ್ದುದು ಕಿವಿಗಿಂಪನ್

ಪಕ್ಕಿಯ ಕೊರಲ್;
ಕರೆದತ್ತದೊ ಕಣ್ಸೊಂಪನ್
ತೆಂಗಿನ ಅರಲ್!

ಗಾಳಿಗೆ ಗರಿಮರ್ಮರ ಸುಯ್ದಿತ್ತು;
ತೆಂಗಿನ ಮರ ಉಸಿರೆಳೆದಿತ್ತು;
ಕವಿಯೆದೆಯಲಿ ನಿಷ್ಕಾರಣಮಾನಂದದ ನದಿ ಹರಿದಿತ್ತು!
ತೊಟ್ಟನೆ ಮಿಂಚಿತು ಗುಟ್ಟು;
ಆ ತೆಂಗಿನ ಹೂ ನನ್ನತಿಪೂರ್ವದ ಹುಟ್ಟು!

ತೊಲಗಿತು ವಿಸ್ಮೃತಿ;
ಮರುಕೊಳಿಸಿತು ಜೀವನ ಸ್ಮೃತಿ!
ಉಕ್ಕಿತು ಮನದಲಿ ಆವುದೊ ಒಂದಾತ್ಮೀಯತೆ:
ಓ ತೆಂಗಿನ ಹೂವೆ,
ನೀಂ ದಿಟದಿಂ ನಾಂ ಮರೆತೆನ್ನಾತ್ಮಕಥೆ!

೧೬. ೧೨. ೧೯೩೯

ನೆಳಲ್ ಸನ್ನೆ

ಸಾಲ್ಮರದ ನಿಡುನೆಳಲುಗಳ್ ಮಾಗಿಯೆಳವಿಸಿಲಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿಹವು ರಸ್ತೆಯಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ.
ಬೆಳಕ ತಡೆಯುವುದೊಂದೆ ನೆಳಲಿಗರ್ಥ
ಎಂಬ ಭೌತಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥ:
ಕಾಣಲ್ಲಿ
ಜಟಿಲ ಛಾಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ
ಮರೆಹೊಂಚಿದೊಂದು
ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅತೀತವಹ ನಿದ್ವಂದ್ವ ಚಿಂತೆ

‘ಸೆರೆಯನೊಡೆ’ ಎಂದು
ಸನ್ನೆಗೈಯುತಿದೆ ಸ್ವಪ್ನಸಂಕೇತಲಿಪಿಯಂತೆ!

೦೪. ೦೧. ೧೯೪೨

ಇಂದ್ರಗೋಪ*

ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವವಳ ಪಾಪ:
ಯಾವ ಕಟ್ಟ ಗಳಿಗೆ ಶಾಪ
ತಟ್ಟಿತೊ ಅಪ್ಸರಿಗೆ, ಪಾಪ?
ಹುಟ್ಟಿತಿಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಗೋಪ:
ಕನತ್‌ಕನಕ ಕೀಟರೂಪ!

ಮುಂಗಾರಿನ ಮೊದಲ ಮಳೆ
ಹುಯ್ದು ನಲಿಯೆ ಮಿಂದ ಇಳೆ,
ಹೊಲದ ಬೇಲಿಸಲಿನಲ್ಲಿ
ಹಸುರ ಮಣೆಯೆ ಉಗನಿಬಳ್ಳಿ,
ಬಂಗಾರವೆ ಹುಳುಗಳಾಯ್ತು!
ಮಕ್ಕಳ ಮನ ಸೂರೆಹೋಯ್ತು!

ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ ತಾನೆ ವರಿಸಿ
ಜೀವಶುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚರಿಸಿ
ಹತ್ತಿತೊ ಎನೆ ಇಂದ್ರಚಾಪ
ಪಂಕ್ತಿ ಪಂಕ್ತಿ ಕಾಂತಿ ಕಾಂತಿ
ರಂಜಿಸುತಿವೆ ಇಂದ್ರಗೋಪ:
ಕೆಂಪು ಹಳದಿ ಪಚ್ಚೆ ನೀಲಿ
ಬಣ್ಣಸಗ್ಗವಾಯ್ತು ಬೇಲಿ!

ಗೋಮೇದಿಕ ಪುಷ್ಯರಾಗ
ಮಕ್ಕಳೆದೆಯೊಳಗ್ನಿಮೇಘ!
ಬೆಂಕಿಮೋಡಗಳನು ತಾಳಿ

ಬಣ್ಣದೋಡಗಳನು ಹೋಲಿ
ಮಕ್ಕಳುಸಿರು ತೇಲಿ ತೇಲಿ
ರಸವಿಮಾನದಂತೆ ಏರಿ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳನೂ ಮೀರಿ
ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನೂರ ಸೇರಿ
ಮೂದಲಿಸಲು ಇಂದ್ರನು
ಹಾಳು ಬಿತ್ತೊ ನಂದನ!

ಹಾಳು ಬಿತ್ತೆ ನಂದನ?
ಕೇಳು ಕಂದನ:
"ಅದೇ. ಅಲ್ಲಿ ಬಂದದೆ
ಇಂದ್ರಗೋಪರಂದದೆ!"

೨೧. ೦೪. ೧೯೪೯

ಖೆಡ್ಡಾಕ್ಕೆ ಹೋದಂದು ಕಪಿನಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ

ಅದೆ ತಾಯಿ, ಅದೆ, ತಾಯಿ,
ಇಲ್ಲಿರುವಳದೆ ತಾಯಿ!
ಕಾಡಿರುವ ನಾಡೆಲ್ಲ
ಕವಿಗೆ ತಾಯೊಡಲೊ;
ಮಲೆ ಕಾಡು ಹೊಳೆ ಬೀಡು
ಕವಿಗೆ ತಾಯ್ಮಡಿಲೊ!

ಇದೆ ತಾಯಿ, ಇದೆ ತಾಯಿ,
ಅಲ್ಲಿರುವಳಿದೆ ತಾಯಿ!
ಹರಿಯುತಿಹಳೀ ಕಪಿನಿ
ಹರಿವಂತೆ ತುಂಗೆ;

ಕರೆಯುತಿಹಳೀ ಕಪಿನಿ
ಕರೆವಂತೆ ತುಂಗೆ!

ಅದೆ ತಾಯಿ; ಅದೆ ತಾಯಿ,
ಇಲ್ಲಿರುವಳದೆ ತಾಯಿ!
ಈ ಕಾಡುಗಳ ನೋಡಿ
ನಾಳನಾಳದಲಿ
ಆ ಕಾಡುಗಳು ಮೂಡಿ
ನೆತ್ತರಾಳದಲಿ
ದುಮುಕುತಿದೆ ತೇಲುತಿವೆ
ಕುಣಿಕುಣಿದು ನಲಿದು,
ಒಂದನೊಂದನು ಒಲಿದು
ಒಲಿದಪ್ಪಿ ಉಲಿದು!

ಅದೆ ತಾಯಿ, ಅದೆ ತಾಯಿ,
ಇಲ್ಲಿರುವಳದೆ ತಾಯಿ!
ತಾನುಲಿದರೀ ಹಕ್ಕಿ
ತಾನ ತಾನದಲಿ
ಮಾರುಲಿವುದಾ ಹಕ್ಕಿ
ವಿಪಿನ ಗಾನದಲಿ:
ಅದಕೆ ಇದು, ಇದಕೆ ಇದು
ಕನ್ನಡಿಯ ಹಿಡಿದಿಹುದು!

ಅದೆ ತಾಯಿ, ಅದೆ ತಾಯಿ,
ಇಲ್ಲಿರುವಳದೆ ತಾಯಿ!
ಖೆಡ್ಡಗಿಡ್ಡಗಳೆಲ್ಲ
ಗೊಡ್ಡಗಳಿಗಿರಲಿ,
ಗುಡ್ಡ ಕಾಡುಗಳೆನಗೆ
ಒಡ್ಡಾಗಿ ಬರಲಿ!
ಖೆಡ್ಡ ಬರಿ ನೆವವಾಯ್ತು
ಬರಲಿಲ್ಲಿಗೆನಗೆ;

ಎಂತಾದರೇನಂತೆ
ಬಂದೆ ತಾಯ್ಮನೆಗೆ!
ಈ ದೃಶ್ಯದೀ ಕಾಂತಿ
ಈ ಮೌನದೀ ಶಾಂತಿ
ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇರಲಿ;
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೈತರಲಿ;
ತಪ್ಪದೆಯೆ ಬರಲಿ!

೧೮.೧೨.೧೯೩೮

ತೆನೆಯ ತುದಿಯ ಹಕ್ಕಿಗೆ

ರೈತನಾ ಕಣ್ಣಿನಲಿ
ಹೊನ್ನಾದಿ ಮಣ್ಣಿನಲಿ
ಹಣ್ಣಾದ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ,
ಧಾನ್ಯದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಪೈರಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
ಬತ್ತದ ತೆನೆಯಲ್ಲಿ,
ಹಳದಿ ಕಾಳನು ಹಕ್ಕಿ
ಕುಳಿತು ಜೋಲುವ ಹಕ್ಕಿ
ನಿನ್ನ ಸಗ್ಗಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ
ಹೃದಯದಮೃತವನುಕ್ಕಿ
ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆ;
ಹೊಂದೆನೆಯ ಉಯ್ಯಲೆಯ
ತುದಿಯಿಂದೆ ನಿನ್ನಿಂದೆ
ಚಿತ್ತಕವತರಿಸಿದೀ
ಸೌಂದರ್ಯಬೋಧೆ
ಶಿವಸತ್ಯವಾಗಿ ನಾ
ಭಗವಂತನಾದೆ!

೨೨. ೦೨. ೧೯೩೧

ಉಲಿವ ಹಕ್ಕಿ ಕೊಲುತಲಿಹುದೆ?

ಪುಷ್ಯಮಾಸದೊಂದು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ;
ಮೋಡವಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಲಲ್ಲಿ ನೀಲ:
ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯಾಕಾಶದ ಶುಭ್ರಶೀಲ!

ತೆಂಗುಮರದ ಹಿಂಗಾರದ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ
ಹಾಡುತಿತ್ತು ಹಕ್ಕಿ 'ಟುವ್ವಿ'ರಾಗದಲ್ಲಿ,
ಹುಳುಹಪ್ಪಟೆ ಹಿಡಿದು ತಿನುವ ಭೋಗದಲ್ಲಿ!

ಉಲಿವ ಹಕ್ಕಿ ಕೊಲುತಲಿಹುದೆ? ಅಮೃತಮಾಯೆ:
ಓರೆ ಬಿಸಿಲಿಗುದಿಸಿದೆನ್ನ ದೀರ್ಘಛಾಯೆ
ತಾರಸಿಯಿಂದುರುಳ್ದರೇನ್? — ನೋಯೆ, ಸಾಯೆ!

೧೪. ೧೨. ೧೯೪೧

ಕವಿಶೈಲದಿಂದ ಕುಂದಾದ್ರಿ*

ಇದು ಚಿತ್ರಕೃತಿಯಲ್ತೆನಗೆ: ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಗವಾಕ್ಷಮಂ
ಕೊರೆದಿಹುದು ವರ್ಣಶಿಲ್ಪಿಯ ಕುಂಚ! 'ಉದಯರವಿ'
ತನ್ನ ಗೋಡೆಯೊಳೆ ತೆರೆದಿದೆ ಕಣ್ಣ 'ಕುಪ್ಪಳಿಗೆ':
ಬಯಲು ಸೀಮೆಗೆ ಅತಿಥಿ ಬಂದಿದೆ ಮಲೆಯನಾಡು!

* * * *

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಗೊಳಿಸೆ ಕವಿಶೈಲದಂತರಿಕ್ಷಂ,
ಕಣ್ದೆರೆದ ಮಣ್ಣಿನೊಳೆ ಕಣಸೊಂದು ಮೂಡಿದೋಲ್,
ಕಂಡರಣೆಗೊಂಡು ಮೋಹಿಸಿಹುದೀ ಭವ್ಯದೃಶ್ಯಂ:
ದಿಗುತಟಕೆ ಮಲೆತೆದ್ದ ದಿಕ್ಕರಿಯೆನಲ್ ಕುಂದಾದ್ರಿ!

* * * *

ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತುತೆ ಗಿರಿಕೆಹೊಡೆದಿರುವ ಆದಿಶೇಷಂ
ನಡುವೆ ನಸು ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ ನಿದ್ರಿಪೋಲ್, ಕುಂದಗಿರಿ
ತನ್ನ ಸುತ್ತಣ ಮಲೆಯರಣ್ಯಶ್ರೇಣಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ
ಧೀರಮಿದೆ, ವಿಪಿನಯೋಗದಲಿ ಅದ್ರಿತಪಸ್ವಿ!

* * * *

ಕಡಲ ಕಡೆಹಕೆ ಮುನ್ನ ಮಂದರವ ಸುತ್ತಿಬಿಗಿದಾ
ವಾಸುಕಿಯ ಪೊರೆಪೊರೆಯ ತೆರೆತೆರೆಯ ನಿಡುಮೆಯ್ಯವೋಲ್
ಮೆರೆಯುತಿಹುದೀ ವಕ್ರವಂಕಿಮ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಯೊಳ್
ಅಟವಿ ಅದ್ರಿಯ ವರ್ಣವೀಚೀ ಮಹಾರ್ಣವಂ!

* * * *

ಅನ್ನಮಯದಾಚೆಯಲಿ ಪ್ರಾಣಮಯದೀಚೆಯಲಿ
ನನಗಿರುವುದೊಂದಲ್ತೆ ಅರಣ್ಯಮಯ ಕೋಶ?

* * * *

ಸ್ಥೂಲದೇಹವನಿಲ್ಲಿ ಕಳಚಿಟ್ಟು, ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು
ತಾನಾಗಿ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಹಾರುತಟ್ಟೆಯನೇರಿದೋಲ್
ಕಾಲ ದೇಶವನುತ್ತರಿಸಿ, ಸಹ್ಯಗಿರಿಕಂದರದ
ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ನಮ್ನೋನ್ನತಂಗಳನಲೆದು
ಧ್ಯಾನ ಸಂಮಗ್ನನಾದೆನ್ ರಸದ ಯಾತ್ರೆಯಲಿ,
ಹೂಹೂವ ಎಲೆಎಲೆಯ ಅಲೆಅಲೆಯ ಈಸೀಸಿ,
ಬಿದಿರ್ಮಳೆಯ ಕಣಿಚವರಿಯುಯ್ಯಾಲೆಯಂ ಬೀಸಿ!

* * * *

ಮನೆಯೊಳಿರ್ದ್ದುಮಾನ್ ಭೂವ್ಯೋಮ ಸಂಚಾರಿ:
ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿಯುಮಾದೆನಯ್ ಮಹದ್ — ಬ್ರಹ್ಮ — ಚಾರಿ!

೧೦. ೦೨. ೧೯೭೦

ಮೂದಲಿಸುತಿದೆ ಸೆಜ್ಜೆಕೋಣೆ

ಕೈಹಿಡಿದ ಕಡುಜಾಣೆ ತವರಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲ;
ಮಕ್ಕಳೂ ತಾಯೊಡನೆ ಇರುವರಲ್ಲಿ,
ಹೆತ್ತವರೊ ಒಡಹಟ್ಟಿದವರೊ ನನಗಾರಿಲ್ಲ:
ಮನೆ ಮಸಣ, ನಾನೊಬ್ಬ ದೆವ್ವವಿಲ್ಲ!
ಬೇಸರವದುವೆ ಸರಸ; ಆಕಳಿಕೆ ಒಡನಾಡಿ;
ಜಿರ್ರೆಂದು ಕರೆಕರೆಯ ಸುರಿವ ಜಡಿಯುನೆ ನೋಡಿ,
ಈ ಶಿಕ್ಷೆ ಸಾಕೆಂದು ಗುರುದೇವನನು ಬೇಡಿ
ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟುವ ನನಗೆ ಮರುಗುವರ ಕಾಣೆ:
ಬಿಮ್ಮೆಂದು ಮೂದಲಿಸುತಿದೆ ಸಜ್ಜೆಕೋಣೆ!

೧೦. ೦೬. ೧೯೪೧

ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಸೂರ್ಯೋದಯ

೧

ಏನಿದೀ ದಿವ್ಯದೃಶ್ಯ:
ಧನ್ಯ ಚತರ್ ಅಸ್ಯ!
ಸಾಧಕನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ;
ಪ್ರತಿಭಾನಕೆ ಮಾತ್ರ ವೇದ್ಯ;
ಕೃಪೆಗಲ್ಲದೆ ತಾನ್ ಅಬೋಧ್ಯ:
ಈ ದೃಶ್ಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ
ಉಪನಿಷದ್ ರಹಸ್ಯ!
ನೂರು ಕಣ್ಣು ಸೋಲದು,
ನೂರು ಹೃದಯ ಸಾಲದು
ಇದರ ಚೆಲುವ ಪಾರಲು,
ಇದರ ರಸವ ಹೀರಲು!

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ
ನಟ್ಟು ನಿಂತು ನೋಡಿದೆ
ಕಣ್ಣಾಗಿ ನೋಡಿದೆ,
ಧನ್ಯ ನಾ ಧನ್ಯನೆಂದು
ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದೆ!
ಏನಿದೀ ದಿವ್ಯದೃಶ್ಯ:
ಧನ್ಯ ಚತರ್ ಅಸ್ಯ!

೨
ಹೋದ ಇರುಳು ಶಿವನ ರಾತ್ರಿ:
ಅವನ ಧವಳ ತನು ವಿಭೂತಿ
ತಾನೆ ಆಯಿತಿಳಾ ಯಾತ್ರಿ
ಎಂಬಂತಿದೆ ಹೇಮಂತನ
ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯೀ ಧರಿತ್ರಿ!
ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟಿಯ
ಗೋದಾವರೀ ನದೀತಟಿಯ
ವಟಮೂಲದ ಪರ್ಣಕುಟಿಯ
ಎಲೆವಾಗಿಲ ತೆರೆದು ಸೀತೆ
ರಘುನಾಥಗೆ ತೋರ್ದದೊಂದು
ಮಂಜು ದೃಶ್ಯ ಮಹಾಶ್ವೇತೆ
ಅವತರಿಸಿಹಳಿಲ್ಲಿ ಇಂದು! ....
ಅಃ ಅಃ ಅಃ
ಏನಿದೀ ದಿವ್ಯದೃಶ್ಯ:
ಧನ್ಯ ಚುತುರ್ ಅಸ್ಯ!

೨೬. ೦೨. ೧೯೪೯

ಕುವೆಂಪು

ಹಕ್ಕಿಯುಲಿಗಳುಕ್ಕುವಿಂಪು
ಸುಗ್ಗಿದಳಿರ ಸಗ್ಗಸೊಂಪು
ಹೊಸಹೊಂಗೆಯ ನೆಳಲ ತಣ್ಪು
ಚೆಂಗೆನ್ನೆಯ ಚೆಲುವು ನುಣ್ಪು
ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಗೊಟ್ಟಿಗಂಪು
ಉದಯಾಸ್ತದ ಬೈಗುಗೆಂಪು
ನಿರ್ಝರಿಣಿಯ ನೆರೆಯ ತಿಣ್ಪು
ಗಿಇ ಶೃಂಗದ ಬರ್ದಿಲ ಬಿಣ್ಪು
ಗಡಿಕಾಣದ ಕಡಲ ಗುಣ್ಪು
ಉಡು ರವಿ ಶಶಿ ನಭದ ಪೆಂಪು
ಅಧಿ ಆತ್ಮದ ಸಿರಿಅಲಂಪು
ಎಲ್ಲವೊಂದುಗೂಡಲೆಂದು
ವಿಧಿಯ ಮನಸು ಕಡೆದ ಕನಸು
ಕಾಣ್ಬ ಕಣಸೆ, ಕಾಣ್: ಕುವೆಂಪು!
ಭಕ್ತಿಯಡಿಯ ಹುಡಿ-ಕುವೆಂಪು!
ಗುರುಹಸ್ತದ ಕಿಡಿ-ಕುವೆಂಪು!
ನುಡಿರಾಣಿಯ ಗುಡಿ-ಕುವೆಂಪು!
ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಮುಡಿ-ಕುವೆಂಪು!
ಇರ್ದುವಿಲ್ಲದೀ ಕುವೆಂಪು!

೧೧. ೦೯. ೧೯೫೦

ನೀರ್ ನರ್ತಕಿ

ಅಲೌಕ ಶಾಂತಿಯ ಅಚಂದ್ರ ರಾತ್ರಿ
ಅಸಂಖ್ಯ ತಾರಾ ಕಟಾಕ್ಷ ನೇತ್ರಿ.
ಕೃತ್ತಿಕೆಯಿಂತಿದೆ ಪುರವನ ಧಾತ್ರಿ
ವಿದ್ಯುದೀಪಸ್ತಬಕಜಟಿ!

ಸಿಂಜಿನಿ ರಂಜಿತ ಸುರಧನು ವಂಕಿಮೆ
ವೀಣಾ ಕ್ವಣಿತಾರೋಹಣ ಕೃತಿ ಸಮೆ
ಕುಣಿವಳ್, ಕಾಣ್ ಅದೊ, ಸಲಿಲ ತಿಲೋತ್ತಮೆ
ಚಂಚಚ್ಚಾರು ಸುವರ್ಣ ನಟಿ!

ಬಣ್ಣಬಣ್ಣಗಳ ನೀರಿನ ಧಾರೆ
ನೆಯ್ಯುತ್ತಿರೆ ನವರತ್ನದ ಸೀರೆ,
ಕುಣಿನವಿಲಂದದಿ ತುಂತುರ್ನೀರೆ
ಮನಮೋಹಿಸುವಳೊ ಜಲಜಾತೆ!
ಹಳದಿಯ ಕೆಂಪಿನ ನೀಲಿಯ ಪಚ್ಚೆಯ
ನಾನಾ ಭಾವದ ನಾನಾ ಇಚ್ಛೆಯ
ಕ್ಷಣಕ್ಷಣ ರಂಗಿನಿ, ಕ್ಷಣ ನಿಸ್ಸಂಗಿನಿ,
ರಾಗಿಣಿ, ವೈರಾಗಿಣಿ …. ಸೋತೆ!

ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯ ಬೃಂದಾವನವೋ?
ಕೃಷ್ಣಗೋಪಿಯರ ಯಮುನಾ ತನುವೋ?
ನೆರೆದೀ ಪ್ರೇಮಿಗಳೋಕಳಿ ಮನವೋ?
ಪದ ಕಟಿ ಭ್ರೂ ವಿನ್ಯಾಸವಿದೋ?
ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ ನೀರ್ಬಿಲ್ಲಿನ ಬುಗ್ಗೆ;
ದಾಳಿಡುತಿದೆ ಬಹುಬಣ್ಣದ ಲಗ್ಗೆ!
ನೀರ್ನರ್ತಕಿಯೋ? ರಸರತಿ ಸಖಿಯೋ?
ಪ್ರತಿಭಾ ಛಂದಃಪ್ರಾಸವಿದೋ?

ಹೊಮ್ಮಿತು: ಹೊಮ್ಮಿದೆ! ಚಿಮ್ಮಿತು: ಚಿಮ್ಮಿದೆ!
ಬಾಗಿದೆ; ಬಳುಕಿದೆ; ಬಿಂಕದಿ ಕೊಂಕಿದೆ!
ಕುಣಿದೆನ್, ತಣಿದೆನ್, ಚಣಚಣಕಾದೆನ್
ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ರವಿರಶ್ಮಿ!
ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಲೀನಯ್ಸನುಭವಿಸಿರೆಯಿರೆ,
ಒಯ್ಯನೆ ಬಗೆಯಂಚಿಗೆ ಸುರಿದುರ್ವರೆ
ಲಯವಾಗುಳಿದೆವಲ್ಲಿ ನಾವಿರ್ವರೆ:
ಝುರ ಸುರನಟಿ ಮೇಣ್ — ಅಹಮಸ್ಮಿ!

೧೬. ೧೨. ೧೯೪೦

ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ತಂಪು

ದೂರ ದೂರ ದೂರ
ಮನುಜರಿಂದ ದೂರ
ಕಾಡು ಮಲೆಯ ನೆತ್ತಿಗೇರ
ಬಾರ, ಮನವೆ, ಬಾರ!

ಕರುಬರಿರುವ ಊರ
ತೊರೆದು ದೂರ ದೂರ
ಕಾಡುಳ್ಳಿತು ಬಾರ,
ಓ ಮನವೆ, ಬಾರ!

ಉಲಿವ ಪಕ್ಷಿ ಸಂಗ;
ಝೇಂಕರಿಸುವ ಭೃಂಗ.
ಅಧಿಕಾರದ ಕಾಟ
ಸೋಂಕದಮೃತದೂಟ! …. ದೂರ ….

ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸುಂದರ;
ಚಂದ್ರೋದಯ ಸುಂದರ;
ಮುಗಿಲಿಲ್ಲದ ಇರುಳ ಬಾನು
ಅರಿಲ ಮಂದಿರ! …. ದೂರ ….

ಹಸುರು, ಹಸುರು, ಸೊಂಪು;
ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ತಂಪು;
ತನೆಗೆ ತಾನೆ ಇಂಪು;
ಇಲ್ಲ ಬೇರೆ ಪೆಂಪು;
ಅಲ್ಲಿ ಬರಿ ಕುಂವೆಂಪು! …. ದೂರ ….

೨೧. ೦೪. ೧೯೬೦

ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯ್ತು

ಪೃಥ್ವಿಯ ಮುಖ ಸ್ವರ್ಗದ ಮುಖವಾಯ್ತು;
ಜ್ಯೋತಿಸ್ಸುಂದರ ಸುಖವಾಯ್ತು;
ಸಾಮಾನ್ಯತೆ ಸುರವೈಭವವಾಯ್ತು;
ರಜನಿಯೆ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ದಿವವಾಯ್ತು;
ರಸನಿಧಿ ಜಗದೀಶನ ದಯವಾಯ್ತು.
ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಜಯವಾಯ್ತು:
ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯ್ತು!

೧೮. ೦೯. ೧೯೪೦

ಮಾಗಿಯ ಹೊತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡಿ

ಅರುಣಿಮ ದಿಕ್ತಟಗತ ಓ ದ್ಯುಮಣಿ, ಮಾಗಿಯ ರವಿ,
ಬಾ …. ತುಸು ತಳುವಿ:

ನಸುನೀಲಿಯ ಮುಗಿಲುಣ್ಣೆಯ ಹೊದೆದು
ಚಾಮುಂಡಿಯ ಗಿರಿಮಂಚದ ಮೇಲೆ
ಪರಶಿವನಾಲಿಂಗನದಲಿ ತಾಯಿ,
ಲಲಿತೆ, ಶಿವದಯಿತೆ, — —
‘ಕಾಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೇಮರತ್ನಮಣಿ ಪ್ರತಿಪಣಸ್ತನೀ,
ನಾಭ್ಯಲವಾಲ ರೋಮಾ ಲಲಿತಾಫಲ ಕುಚದ್ವಯೀ,
ಅರುಣಾರುಣ ಯೌಸುಂಭವಸ್ತ್ರ ಭಾಸ್ವತ್ ಕಟೀತಟೀ,
ರತ್ನಕಿಂಕಿಣಿಕಾ ರಮ್ಯ ರಶನಾ ದಾಮ ಭೂಷಿತೆ,
ಕಾಮೇಶಜ್ಞಾತ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಾರ್ದವೋರದ್ವಯಾನ್ವಿತೆ’ — —
ತ್ರಿಜಗನ್ಮಾತೆ
ತನ್ನ ಸುಖದಲಿ ಲೋಕತ್ರಯಸುಖಿ ತಾನಾಗಿ
ಮಲಗಿರುವಳೊ ಆನಂದಮಯೀ!

ಚಳಿ! ಚಳಿ! ಚಳಿ! ಹುಹುಹು! ಮಾಗಿಯ ಚಳಿ!
ಅರುಣಿಯ ದಿಕ್ತಟಗತ ಓ ದ್ಯುಮಣಿ, ಶೈಶಿರ ರವಿ,
ಬಾ .... ತುಸು ತುಳುವಿ!

೨೭. ೧೧. ೧೯೩೧

ಸೌಂದರ್ಯ

ಸೌಂದರ್ಯವೆನ್ನ ಹರಿ! ಸೌಂದರ್ಯವೆನ್ನ ಹರ!
ಸೌಂದರ್ಯವೆನ್ನ ಅವ್ಯಕ್ತ ಬ್ರಹ್ಮ!
ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಪುಣ್ಯ; ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಸ್ವರ್ಗ;
ಸೌಂದರ್ಯವೇ ನನ್ನ ಚರಮಮೋಕ್ಷ!
ಸೌಂದರ್ಯವಿಲ್ಲದಿಹ ಲೋಕ ರೌರವ ನರಕ;
ಸೌಂದರ್ಯವಿರೆ ನರಕವದುವೆ ನಾಕ.
ಸೌಂದರಕಿಂತಲಧಿಕತರ ದೇವರುಮಿಲ್ಲ;
ಸೌಂದರ್ಯವಿಲ್ಲದಿರೆ ದೇವರಲ್ಲ!

ನನ್ನಾತ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯ; ನಿನ್ನಾತ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯ;
ನಾನಿಲ್ಲ, ನೀನಿಲ್ಲ; ಸೌಂದರ್ಯಮಿಹುದೆಲ್ಲ!
ಸೌಂದರ್ಯವಾನಂದ! ಸೌಂದರ್ಯವೈಶ್ವರ್ಯ!
ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ತಾಯಾರು ಬಲ್ಲೆಯೇಂ? — ಸೌಂದರ್ಯ!

೧೦.೧೨.೧೯೨೯

ಕಾರ್ಮಿಂಚು

ನೋಡದೊ ಬಾನಿನ ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ
ಮುಡಿಗೆದರಿಹ ರಾಣಿ ಇದಾರು?
ಮೇಘ ದುಕೂಲವನೆಲ್ಲೆಡೆ ಚೆಲ್ಲಿ
ಸುಂದರ ಭಯಕರ ನರ್ತನದಲ್ಲಿ
ಮೈಮರೆತಿಹ ದೇವಿ ಇದಾರು?

ರಾಣಿಗೆ ಬಂದಿಹ ಕೋಪವಿದೇನು?
ಹೊಗೆ ತುಂಬಿದೆ ಸುರಸರಣಿಯನು!
ಪ್ರಮತ್ತ ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷವಿದೇನು?
ವಿಶ್ವೋನ್ಮತ್ತತೆ ಮತ್ತೆ ಇದೇನು?
ಕಂಪಿಸುತಿದೆ ಗಿರಿಧರಣಿಯನು!

ಕರ ಕರವಾಲದ ಕಾಂತಿಯೆ, ನೋಡು,
ಆ ಅದೆ ತೋರ್ಪಾ ಹೊಂಜೋತಿ?
ಕಟಿಬಂಧದ ಕೆಮ್ಮಿಂಚೇ, ನೋಡು?
ಕಣ್ಕಿಡಿಗಳ ನಿಡುವೊನಲೇ, ನೋಡು?
ಬಾನ್ ಬೀಸುವ ಬಣ್ಣದ ಭೀತಿ!

೨೫.೯.೧೯೨೯

ಮಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ

ನಿನ್ನಮ್ಮನನು ನಾನು ಎಂತು ಒಲಿದೆನೊ ಅಂತೆ
ನಿನ್ನನೊಲಿಯುವ ಇನಿಯ ನಿನಗೂ ದೊರೆಯುವಂತೆ
ಹರಕೆಗೈಯಲಿ ನಿನಗೆ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ಮಾತೆ:
ನಿನ್ನತನವನು ನೀನು ಅವನಿಗರ್ಪಿಸುವೋಲೆ
ತನ್ನತನವನು ಅವನು ನಿನಗರ್ಪಿಸಲಿ, ಬಾಲೆ,
ನಿನ್ನನರ್ಪಿಸಿ ನೀನ ಆಗು ಸೊನ್ನೆ;
ತನ್ನನರ್ಪಿಸಿ ಅಕ್ಕೆ ಅವನು ಸೊನ್ನೆ:
ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದೆ ಬರೆಯೆ,
ಸೊನ್ನೆ ಎರಡೂ ನೆರೆಯೆ
ಮೂಡುವುದು ತಾನಲ್ತೆ ಆನಂತ್ಯ ಚಿಹ್ನೆ?
ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನದಿ ನೀನಾಗು ಧನ್ಯೆ!

೦೧. ೦೭. ೧೯೭೫

ವೈಶಾಖ ಸೂರ್ಯೋದಯ

ಸೂರ್ಯೋದಯದಲಿ ನಾನೂ ಮೂರ್ತಿಯು
ಬನಗಳ ಬೆಟ್ಟವನೇರಿದೆವು.
ಹರಟುತ ಹಾಡುತ ಚಿಮ್ಮುತ ತೇಲುತ
ಮೇಲಕೆ ಮೇಲಕೆ ಇನ್ನೂ ಮೇಲಕೆ
ಮುಗಿಲಿನ ಮಟ್ಟವ ಸೇರಿದೆವು.
ಎತ್ತಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಬಗುವೀಡುಗಳು;
ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹಸುರು ಕಾಡುಗಳು;
ಮೈಲಿ ಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲಿ
ಅಲೆಗಳ ಹಿಂಗಡೆ ಅಲೆಯಾಗುರುಳುತ,
ದೂರಕೆ ಸರಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಮಾಸುತ,
ಮಬ್ಬಿನ ನೀಲಿಯ ಹೊದಿಕೆಯ ಹೊದೆಯುತ
ಕನಸಿನ ರೂಹಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳು
ಮಾಲೆಮಾಲೆ ಮಲೆಘಟ್ಟಗಳು
ಮೆರೆದುವು ದೂರ ದಿಗಂತದಲಿ
ಮಲನಾಡಿನ ಹರಿದಂತದಲಿ!

ಕೆಳಗಡೆ ಕಣಿವೆ! ಚೆಲುವಿನ ಕಣಿವೆ!
ನಾವಿಹ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲಿ!
ಕೊಯ್ದಿಹ ಗದ್ದೆಗಳು,
ಯೌಂಗಿನ ತೋಟಗಳು,
ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿಹ ಬಡವರ
ಬಿಂಕದ ಹುಲ್ಮನೆ ನೋಟಗಳು.
ಮನೆಮನೆಯಿಂದ ಸುನೀಲಾಕಾಶಕೆ

ಮೆಲ್ಲಗೇರ್ವ ಹೊಗೆವಳ್ಳಿಗಳು,
ನೀಲಿಯ ಕನಸಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳು!
ಸುಸಿಲೆಳಬಿಸಿಲಲಿ ತಂಗಾಳಿಯಲಿ

ಕಣ್ದೆರೆದೇಳುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು,
ಸಿರಿಮಲೆನಾಡಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳು.

ಲಾವುಗೆ, ಚೋರ, ಹೂವಿನ ಹಕ್ಕಿ,
ಕೋಗಿಲೆ ಗಿಳಿಗಳ ಪರಿಷತ್ತು;
ಕಾಮಳ್ಳಿಯ ಕಾಜಾಣದ ವಿಧವಿಧ
ಗಾಯನ ಮೇಲವು ನೆರೆದಿತ್ತು.
ನಿಂತು ನಿಂತು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಚೆಲುವನು
ಬಗೆ ತಣಿವಂದದಿ ನೋಡಿದೆವು:
ವಿಶ್ವರೂಪಿ ವಿಶ್ವೇಶನ ಪೂಜೆಯ
ವಿಶ್ವಪೂಜೆಯಲಿ ಮಾಡಿದೆವು!

೧೬.೫.೧೯೩೦

ವರ್ಣಶಿಲ್ಪಿ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರಿಗೆ*

ಬಾಯಿರದ ಬಣ್ಣಗಳಿಗೀವೆ ವಾಕ್‌ಶಕ್ತಿಯನು
ಮೌನೋಪದೇಶಕನೆ, ವರ್ಣಶಿಲ್ಪಿ.
ಕಿವಿ ಕೇಳಲಾರದಿರುವವ್ಯಕ್ತ ಗಾನವನು
ಕಂಗಳಾಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತಿರುವೆ!
ಮಾತು ಬಣ್ಣಿಸಲರಿಯದಿಹ ಭಾವ ಜಾಲವನು,
ಬಣ್ಣಗಳ ಕಬ್ಬಿಗನೆ, ಬಣ್ಣಿಸಿರುವೆ.
ಭೂತಕಾಲವ ಸುಲಿದು ವರ್ತಮಾನಕೆ ನೀಡಿ
ಭವಿತವ್ಯಕಿಣುಕುತಿಹೆ, ಚಿತ್ರಯೋಗಿ!
ಕಾಳಿದಾಸನ ಕಣ್ವನೀ ಕಣ್ವಗೆರಗೆ ಬರಲಿ!
ಮೇಣಾ ಶಕುಂತಲೆ ಇವಳ್ಗೆ ಸಖಿಯಾಗೆ ಬರಲಿ!
ಕಾಳಿದಾಸನೆ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾಗೆ ಬರಲಿ!
ಕುಶಲತೆಯ ಗುಟ್ಟರಿಯೆ ಬೊಮ್ಮ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರಲಿ!

೨೦.೫.೧೯೨೯

ನಿತ್ಯಶಾಲಿಕ್ಷೇತ್ರ*

ಯಾವ ಕಾವ್ಯಕೇನು ಕಡಿಮೆ
ರೈತನ ಈ ಹಸುರು ದುಡಿಮೆ,
ಶಿಶುಪೈರಿನ ಪಚ್ಚೆಪಡಿಮೆ?

ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತಣಿದೆ;
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸವಿದು ಮಣಿದೆ;
ಹೃದಯದಲ್ಲೆ ಹಿಗ್ಗಿ ಕುಣಿದೆ!

ಕವನ ಬರೆಯುವುದೇ ತಪ್ಪು,
ಬರಿದೆ ಇದನು ಓದುವವನೊ?
ಇನ್ನೂ ಬೆಪ್ಪು:
ಬಾ, ಕಾಣ್, ಒಲಿ, ಅಪ್ಪು!

೦೩. ೦೫. ೧೯೬೦

ಪುಡಿಕವನಗಳು

ಸಂದೇಹಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಓ ದೇವರೆ, ನೀನಿದ್ದರೆ,
ನನ್ನಾತ್ಮವನದು ಇದ್ದರೆ,
ಸಂರಕ್ಷಿಸು, ಬಲವಿದ್ದರೆ!
ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದು ನಿನಗೆ,
ಸಂದೇಹವೆ ಆರಾಧನೆ
ಮೇಣ್ ಸಾಧನೆ ನನಗೆ.

೨೦-೧೨-೧೯೨೯

ಬಿಂಕ

ನೀ ಕಲಿಸಿದುಲಿಯನ್ನೆ ನಾನುಲಿಯಲೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ:
ರವಿಯ ಮರುಬಿಂಬಿಸುವ ಕನ್ನಡಿಗೆ ನನ್ನಂತೆ
ಬಿಂಕವಂತೆ!

೧೦-೯-೧೯೩೧

ಕವಿಮಾನಸ

ಮಮ ಮಾಯಾಮಯ ಮನಮಂದಿರದಲಿ
ಶತಚಂದ್ರೋದಯವಾಗುತ್ತಿವೆ;
ಮಮ ಮನ ಮಾನಸ ಕಮಲಾಕರದಲಿ
ಶತ ಸುಮ ವಿಕಷಿತವಾಗುತಿವೆ!

೧೭-೯-೧೯೩೧

ಮುತ್ತಿನ ಮುಗುಳು

ಅಂತದ ತುಟಿಯಲಿ ಅನಂತವೊತ್ತಿದ
ಮುತ್ತಿನ ಮುಗುಳಾನು!

೧೭-೯-೧೯೩೧

ಮುನ್ನುಡಿ

ತುತ್ತತುದಿಯ ಮೌನಕೇಕೆ
ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮುನ್ನುಡಿ?

ರೂಪವಿಲ್ಲದಾತ್ಮಕೇಕೆ
ಜಗದ ರನ್ನಗನ್ನಡಿ?

೫-೧೦-೧೯೩೧

ನಾನು – ನೀನು

ನೀಲ ನಭವ ನೋಡಿ ನೋಡಿ
ನಯನ ನೀಲವಾಗಿದೆ;
ಪಯಿರು ಪಸುರಿನೊಡನೆ ಆಡಿ
ಜೀವ ಪಚ್ಚೆಯಾಗಿದೆ:
ಅಂತೆ ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿ
ನಾನು ನೀನೆ ಆಗಿದೆ!

೬-೧೦-೧೯೩೧

ದೇಹ – ಆತ್ಮ

ನಿನ್ನ ದೇಹದ ಪಾಪವೆಲ್ಲವು
ದೇಹದೊಡನೇ ಅಳಿವುದು.
ಆದರಾತ್ಮದ ಕುಂದುಕೊರತೆಯ
ಆತ್ಮದೊಡನೇ ಉಳಿವುದು.

೨೯-೧೧-೧೯೩೧

ಶತರೂಪಿ

ನೂರು ರೂಪದಿ ನಿಂದು ಕಣ್ಗೆ ಮೆರೆಯುವೆ ನೀನು,
ಸೌಂದರ್ಯ ರೂಪಿ.
ನೂರು ಭಾವದಿ ಬಂದು ಎದೆಯ ತುಂಬುವೆ ನೀನು,
ಹೇ ಸತ್ಯರೂಪಿ.

೧೩-೧೦-೧೯೩೧

ನನ್ನ ಮನಮಂದಿರವನೆಲ್ಲ

ನನ್ನ ಮನಮಂದಿರವನೆಲ್ಲ ನೀ ತುಂಬಿರುವೆ;
ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ತಾವಿಲ್ಲವೋ!
ಜಗವೆಲ್ಲ ಬೇಡುತಿಹುದೆಡೆಯ ಪಡೆಯಲು ಅಲ್ಲಿ;
ನೀ ತುಂಬಿದಾಮೇಲೆ ತಾವೆಲ್ಲಿಯೋ?

೧೯-೧-೧೯೩೩

ಎರಡು ವರಗಳು

ಎರಡು ವರಗಳ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿರುವೆ, ದೇವಿ;
ಒಂದು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು, ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವಿ!
ಒಂದು ಮುಗಿಲಲಿ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಬೀರಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ;
ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕದೊಳೆ ನಿಂತು ಕಿವಿಗೊರೆಯುತಿದೆ
ಎರಡನೂ ನೀಡಿತ್ತ, ಓ ಎನ್ನ ದೇವಿ:
ಕೈಗೆ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು, ಮೈಗಿರಲಿ ಕಾವಿ!

೨೨-೭-೧೯೩೩

ಶ್ರದ್ಧೆ – ಸಂದೇಹ

ನೂರಾರು ಮತಭಕ್ತರೊಣಗು ನಂಬುಗೆಗಿಂತ
ಸಜ್ಜನರ ಸಂದೇಹದಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದೆ:
ತಿಳಿಯಲೆಳಸುವ ಸಾಧಕನ ಮನದಿ ಬುದ್ಧಿಯಿದೆ;
ತಿಳಿದಂತೆ ನಟಿಸುವಾತನೊ ಬರಿಯ ದಿಗ್‍ಭ್ರಾಂತ!

೨-೧೦-೧೯೩೩

ಕಲೆ ನಮ್ಮಾತ್ಮದ ಮೇವು

ಎತ್ತಣ ನೋವು? ಎಲ್ಲಿಯ ಸಾವು?
ದೇವರ ಹುಚ್ಚರೊ ನಾವು!
ಬಾಳೊಳು ಸಾವು ಬೆಲ್ಲದೆ ಬೇವು:
ಕಲೆ ನಮ್ಮಾತ್ಮದ ಮೇವು!

೨೭-೧೦-೧೯೩೩

ಆನೆ ಮತ್ತು ಕುರುಡರು

ಮುಟ್ಟಿಸೊಂಡಿಲನು ಮುಂಡಿಗೆ ಎಂಬ,
ಮುಟ್ಟಿ ಕಿವಿಗಳನು ಮೊರವೆಂದೆಂಬ,
ಮುಟ್ಟಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನು ಗೋಡೆ ಇದೆಂಬ
ಕುರಡರ ಕಾಣ್ಕೆಯ ಕಾಣಯ್ಯ?

೧೫-೨-೧೯೩೪

ಮಠಾಧಿಪತಿ

ಸುಳ್ಳಿನ ಮಾಲೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಸೂಡಿ
ಕಳ್ಳನೊಬ್ಬನನು ಗುರುವನು ಮಾಡಿ
ಬಡವರ ಹೊನ್ನನು ಕಾಣಿಕೆ ನೀಡಿ
ಧರ್ಮವ ಮೆರೆವರ ನೋಡಯ್ಯ!

೧೫-೨-೧೯೩೪

ಒಂದು ಹೂವಿಗೆ

ನಿನ್ನ ಚೆಲುವು ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲ,
ನಿನ್ನ ಪಡೆದ ಶಿವನಿಗೆ,
ಮತ್ತೆ ನಿನಗೆ ರಂಗವಾಗಿ
ಶಿವ ಮಾಡಿದ ಅವನಿಗೆ.
ಇದನೊಂದನು ಮರೆಯದಿರು:
ಮರೆತು ಬರಿದೆ ಮೆರೆಯದಿರು,
ಹೂವೇ — ಮುದ್ದು ಹೂವೇ!

೧೮-೭-೧೯೩೪

ಕಾಲ ಮತ್ತು ದೇಶ

ಕಾಲವೆಂದರೆ ಏನು? ರವಿಯ ದೂರಕೆ ನಾನು
ದಬ್ಬಿದೆನು: ಆ ಆತ್ಮಬಲವೆ ಕಾಲ!
ದೇಶವೆಂದರೆ ಏನು? ಒಲಿದು ಭೂಮಿಯ ನಾನು
ತಬ್ಬಿದೆನು: ಆ ಆತ್ಮದೊಲವೆ ದೇಶ!

೧೪-೧೧-೧೯೩೪

ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು!

ಯಾರಾಗಿರು ನೀ, ಏನಾಗಿರು ನೀ,
ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೋ ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲು!
ನಿನಗಿದ್ದರೆ ಮನಸಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣು
ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಸುತ್ತಲು ನೋಡು:
ನೀ ನೋಡುವ ಆ ಹುಲ್ಲು,
ನೀ ನಿಂತಿಹ ಈ ಕಲ್ಲು
ಎಲ್ಲವು ಸ್ವರ್ಗದ ನೆಲೆವೀಡು:
ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು!

೧೭-೭-೧೯೩೫

ಕವಿಯ ಹೃದಯ

ಕನಸನೆಳೆದು ತಂದು ತಿರೆಗೆ
ಅದನು ನನಸುಗೈವ ವರೆಗೆ
ನುಡಿದೆ ನುಡಿವುದೆದೆಯ ವೀಣೆ;
ಎಂದಿಗದಕೆ ಬಿಡುವ ಕಾಣೆ.

೧೮-೯-೧೯೩೫

ಕ್ರಾಂತಿಮಂತ್ರ

ಕಡೆಯ ಪುರೋಹಿತನ ಕರುಳು
ಕಡೆಯ ದೊರೆಯ ಕೊರಳಿಗುರುಳು
ಬಿಗಿದ ಹೊರತು ಬರಿಯ ನೆರಳು
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸ್ವರ್ಗವು!

೩-೧೦-೧೯೩೫

ಕವಿಯೂ ಚೆಲುವೂ

ಚೆಲುವೆ ಬಿಸುಪು, ಕವಿಯೆ ಬೆಣ್ಣೆ,
ಕರಗಿ ಕರಗಿ ಹರಿವನು!
ಕವಿಯೆ ಬೆಂಕಿ, ಚೆಲುವೆ ಎಣ್ಣೆ,
ದಗ್ಗದಗ್ಗನುರಿವನು!

೪-೧೦-೧೯೩೫

ನಿಷ್ಕಾರಣಂ

ನಾ ನಿನ್ನನೊಲಿದಿಹುದು ನಿನ್ನ ಚೆಲುವಿಕೆಗಲ್ಲ,
ನಿನ್ನ ಐಸಿರಿಗಲ್ಲ, ಮತಿಗಲ್ಲ, ಜಸಕಲ್ಲ:
ನಾ ನಿನ್ನನೊಲಿದಿಹೆನು ನಿಷ್ಕಾರಣಂ!
ಕಾರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರಗಳೆಂದು ತಿಳಿ.
ಕಾರಣಂಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮೊದಲ ಕಾರಣ ಒಲುಮೆ:
ಸೃಷ್ಟಿಗೆಮ್ಮೊಲ್ಮೆಯೆ ಮಹಾಕಾರಣಂ!

೧೪-೧೦-೧೯೩೫

ಪೂರ್ಣತೆ – ಶೂನ್ಯತೆ

ನೀನು ಬಳಿಯಿರೆ ಸುಗ್ಗಿಯು,
ದೂರ ಹೋದರೆ ಮಾಗಿಯು.
ನೀನು ಬಳಿಯಿರೆ ಹೂಮಳೆ,
ದೂರ ಹೋದರೆ ಮಳಲಿಳೆ.
ನೀನು ಬಳಿಯಿರೆ ಪೂರ್ಣತೆ,
ದೂರ ಹೋದರೆ ಶೂನ್ಯತೆ.

೧೫-೧೦-೧೯೩೫

ಇದ್ದೊಂದು

ಇದ್ದೊಂದು ಹೃದಯವನು ಕದ್ದೊಯ್ದೆ ನೀನು:
ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡಲಿನ್ನು ನನಗಿರುವುದೇನು?

೮-೧೧-೧೯೩೫

ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಹೊಟ್ಟೆಗಿಷ್ಟು ಹಿಟ್ಟು ಕೊಡಿ;
ನನ್ನ ನನಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿ.
ಹಾಡೆ, ಕೇಳಿ, ಹರುಷಪಡಿ;
ಇಷ್ಟೆ ಕವಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

೫-೧-೧೯೩೬

ದೆವ್ವ – ದೇವ

ಕಾಡಿಸುವ ಕಾಡುದೇವತೆಗೆ ಹೊಗಳಿಕೆ ಬೇಕು;
ಪ್ರೇಮನಿಧಿಯಾಗಿರುವ ದೇವರಿಗೊಲುಮೆ ಸಾಕು.

೨೭-೮-೧೯೩೬

ಹಮ್ಮು

ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ಮಹಾ ಜಲಪಾತವನು ನೋಡಿ
ನೀರರತ ಬಡವು ತೊರೆ ಎಂದಿತು: “ರಜಸ್ಸು!
ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಭ್ಯ ಸಂಯಮವಿರದ ನಾಣ್ಗೇಡಿ!
ನೋಡೆನ್ನ ನಡತೆಯಲಿ ಎಷ್ಟಿದೆ ತಪಸ್ಸು?”

೫-೯-೧೯೩೬

ಒಲುಮೆ ರಾಹು

ನನ್ನಿಂದ ನೀನೆನಿತು ದೂರ ಓಡಿದರೇನು?
ಬೆನ್ನ ಬಿಡುವುದೆ ನಿನ್ನನೆನ್ನೊಲುಮೆ ರಾಹು?
ದೇಶದೇಶಾಂತರದಿ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರದಿ
ಬಿಡದೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹಿಡಿವುದು ನಿನ್ನನೆದೆಗಪ್ಪಿ
ನನ್ನೊಲುಮೆಗಿಚ್ಚು ನೀಳ್ದುರಿಯ ನೀಡು ಬಾಹು!

೧೬-೭-೧೯೩೭

ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ

ಮನೆಯ ಹೊರಗೋ ಹಸುರು ಹೊಲವು;
ಮನೆಯ ಒಳಗೋ ಹೊಸತು ಒಲವು!
ಹೊರಗೂ ಚೆಲುವು, ಒಳಗೂ ಚೆಲುವು:
ಕವಿಗೆ ಬೇಕೇನ್ ಬೇರೆ ಗೆಲುವು?

೭-೮-೧೯೩೭

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ

ನಾ ನಡೆದ ಹಾದಿಯನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ
ಬಗೆಯ ಬಾಯಲಿ ನೆನಹುಗಳ ಮೆಲಕು ಹಾಕಿದರೆ
ಹಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನೀನೆ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿರುವೆ
ಎಂಬುದನು ನಾನರಿವೆ, ನನ್ನ ಗುರುವೆ!

೯-೧೨-೧೯೩೭

ಬುದ್ಧಿಸುಖಿ*

ಬುದ್ಧಿಯೀಟಿಯ ಮೊನೆಯ ತುದಿಯಲಿ
ತತ್ತ್ವ ಕುಣಿಯುತಿದೆ;
ರಸ ಸಮಾಧಿಯೊಳೀಂಟಿ ಸಿದ್ಧಿಯು
ಸತ್ತ್ವ ತಣಿಯುತಿದೆ!
ಬದ್ಧಿ ಭಾವಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯು
ಅದ್ರಿಶಿರಕೆ ಸಮುದ್ರದಾಳಕೆ
ಮುಳುಗುತೇರುವ ಕವಿಯ ಕಣ್ಣಿಲಿ
ನೀರು ಹರಿಯುತಿದೆ!

೨೮-೧೨-೧೯೩೭

—-
* ಎಡ್ಡಿಂಗ್‌ಟನ್ ಮತ್ತು ಜೀನ್ಸ್ ಅದರ ವಿಜ್ಞಾನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೋದುತ್ತಾ.

ಒಬ್ಬನೆಯೆ ಬಂದೆ

ಕಣಿಗಿಲೆಯ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹೂ ಗೋಂಚಲಾಗರಳಿ
ರಂಜಿಸಿರೆ (ಕವಿಯಂತೆ ನಾನು!) ಕಂಡೆದೆ ಬೆಂದೆ:
ತಂತಿ ಬರೆ, ಜೊತೆಗೂಡಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ತೆರಳಿ,
ನಲ್ಲೆ ತವರೊಳಗುಳಿಯೆ, ನಾನೊಬ್ಬನೆಯೆ ಬಂದೆ!

೬-೩-೧೯೩೮

ವಿರಹಿ ಕವಿ

ಎದೆಯೊಳೊಂದು ಮಸೆವ ಬಾಣ;
ಕೊರಲೊಳೊಂದು ಕೊರೆವ ಗಾಣ!

ಕುದಿಯುತಿಹವು ಪಂಚ ಪ್ರಾಣ:
ಹೊಮ್ಮಲಹುದೆ ಕವಿಯ ಗಾನ?

೧೬-೩-೧೯೩೮

ದೃಷ್ಟಿ ವಿಷಾಹಿ

ಬಿಡು ಸಾಕೀ ಹುಡುಗಾಟದ ದೃಷ್ಟಿ;
ಕಾಮರಾಜ್ಯದಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯೆ ಸೃಷ್ಟಿ;
ನೋಟಹುತ್ತದಿಂ ಬೇಟದ ಹಾವು
ಮೂಡಿತ್ತೆನೆ ನಿನಗದೆ ವಿಷಮೇವು.
ರಾವಣನನೆ ತಿಂದಿತೊ ಆ ನೋವು!
– ತಪ್ಪದೊ ನಿನ್ನಾತ್ಮಕೆ ಸಾವು!

೨೮-೯-೧೯೩೮

ವೀಣಾ ವಿಶಾರದೆಗೆ

ಗಾನಮಧು ತುಂಬಿ ಸಿಡಿಯುವ ತಂತಿ ಮಿಡಿಯಲ್ಕೆ
ಹಾತೊರೆವ ವಲ್ಲಕೀ ವಧುವಿನಂತೆ
ನೀನೆಸೆವುದನು ನೋಡಿ ಕಾತರಿಪ ಕವಿಯೆನಗೆ
ವೈಣಿಕನದಾರೆಂಬುದೊಂದೆ ಚಿಂತೆ!

೩-೫-೧೯೪೨

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಶಿವಮಾನಸ ಪೂಜಾ

ನೀನಾತ್ಮಂ; ಮತಿ ಗಿರಿಜೆ; ಸಹಚರರ್ ಪ್ರಾಣಗಳ್;
ಮನೆ ಶರೀರಂ; ವಿಷಯೋಪಭೋಗರಚನೆಯೆ ಪೂಜೆ;
ನಿದ್ರೆಯೆ ಸಮಾಧಿ; ಸಂಚಲನೆ ತಾಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ;
ನುಡಿವುದೆಲ್ಲಂ ನುತಿ, ನೆಗಳ್ಕೆಯಖಿಲಂ ನಿನಗೆ,
ಓ ಗುರುವೆ, ತಾನಪ್ಪುದಾರಾಧನೆ!

೨೮-೯-೧೯೪೩

ವಸಂತೋದಯ

ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿಹುದು ತಳಿರ ಸೊಂಪು;
ಕೇಳುತಿದೆ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊರಲ ಇಂಪು;
ತೀಡುತಿದೆ ತೆಂಕಣದ ಗಾಳಿ ತಂಪು:
ಜೀವಕ್ಕೆ ಆಹ ಇನಿಯಳ ಕದಂಪು
ಸೋಂಕಿದಂದದಿ ಸೊಗಯಿಸಿದೆ ಅಲಂಪು!

೧೨-೧-೧೯೬೩

ಪುನರ್ಭೇಟಿ*

ಮಸಣಿತಮ್ಮ, ಮಲ್ಲಿತಮ್ಮ, ಚಾಮಯ್ಯ, ಚೌಡಯ್ಯ,
ಅಪ್ರಸಿದ್ಧರು ಇವರು, ಅಜ್ಞಾತರಿವರು,
ಇವರ ಕಾಲಡಿಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳಲರ್ಹರೆ ಅವರು
ಆ ಕುಪ್ರಸಿದ್ಧರು, ಆ ಲೋಕ ಕುಖ್ಯಾತರಾ
ಚೆಂಗೇಷ್‌ಖಾನ್, ಘಜ್ನಿಮಹ್ಮೂದ್,
ನೆಪೋಲಿಯನ್, ಹಿಟ್ಲರ್?

೧೬-೧೦-೧೯೭೪

—-
* ಸೋಮನಾಥಪುರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ.

ಷಷ್ಠಿಪೂರ್ತಿ

ಪ್ರಲಯದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ,
ಸರ್ವಕಾಮ ಇಷ್ಟಿಗೆ,
ಷಷ್ಠಿಯಿಂದ ಷಷ್ಟಿಗೆ
ಹರಿದೆ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗೆ,
ತನ್ನ ತಾನೆ ತುಷ್ಟಿಗೆ!

೨೭-೮-೧೯೭೫

ಭಾದ್ರಪದ

ಹಸುರು ಹಾಸಿದ ನೆಲದ
ಶಾದ್ವಲದ ಹಾಸ;
ತಿಲಕ ವೃಕ್ಷದ ಸಾಲು;
ಬುಡವೆಲ್ಲ ಹೂ ಹಾಲು:
ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸ!

೧೦-೯-೧೯೭೫

ಚುನಾವಣೆ

ಅಂದು ಹೂವಿನ ಹಾರ,
ಇಂದು ಕಲ್ಲೇಟು:
ಏನಿದೀ ಗ್ರಹಚಾರ?
ಹಾಳು ಈ ಓಟು!

೯-೨-೧೯೬೭

ಫಣಿರಮಣಿ

ಬಳೆಗಳ ಟಿಂಟಿಣಿ ನೂಪುರ ಕಿಂಕಿಣಿ
ಬಂದಳು ಕುಣಿಕುಣಿದಾ ತರುಣಿ:
ಒಲವಿನ ಕಣ್ಮಣಿ ಚೆಲುವಿನ ಹೊಂಗಣಿ
ಹೆಡೆಯಾಡುವ ಫಣಿ ಆ ರಮಣಿ!

ಯಂ ಶೈವಾಃ

ಶಿವನೆಂದಾ ಶೈವರಾರನ್ ಸಮುಪಾಸಿಪರ್, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದಾ ವೇದಾಂತಿಗಳ್,
ಜಿನನೆಂದಾ ಜೈನಶಾಸನರತರ್, ಕರ್ತನೆಂದಾ ನೈಯಾಯಿಕರ್,
ಗುರುವೆಂದಾ ಬುದ್ಧನು ಬೌದ್ಧರ್, ಕರ್ಮವೆಂದಾ ಮೀಮಾಂಸಕರ್,
ಹರಿಯೆಂಬಾ ದೇವಂ ವಾಂಛಿತ ಫಲಂಗಳಂ ನೀಡುಗಾ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥಂ!

ಮೊದಲ ಚರಣಗಳು

ಅದೆ ತಾಯಿ, ಅದೆ, ತಾಯಿ / ೪೧

ಅರಳು, ಕುಸುಮವೆ, ಅರಳು / ១೫

ಅರುಣಿಮ ದಿಕ್ತಟಗತ ಓ ದ್ಯುಮಣಿ, ಮಾಗಿಯ ರವಿ / ೬೯

ಅಲೌಕ ಶಾಂತಿಯ ಅಚಂದ್ರ ರಾತ್ರಿ / ೫೩

ಇತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರಿತ್ತ ಬಾರೈ / ೫೧

ಇದು ಚಿತ್ರಕೃತಿಯಲ್ತೆನಗೆ: ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಗವಾಕ್ಷಮಂ / ೬೪

ಈ ಬಂಡೆ ಆ ಕಾಡು / ೪೩

ಈ ಶಾದ್ವಲ ….! / ೬೮

ಎಲ್ಲ ಚೆಲುವಾಗಿಹುದು / ೧೬

ಏನಿದೀ ದಿವ್ಯದೃಶ್ಯ: / ೫೮

ಏರಿಯ ಮೇಲೊಬ್ಬನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ / ១១

ಕರುಣಾ ಕೃಪಾಸಾಗರ, ಹೇ ಗುರುದೇವ / ೩೪

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ತ್ರಯೋದಶಿ / ೭೧

ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲಣ ಮುತ್ತಿನ ಮುದ್ರೆಯು / ១೬

ಕೈಹಿಡಿದ ಕಡುಜಾಣೆ ತವರಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲ / ೫೫

ಕೊಟಡಿಯ ಮುಂದೆಯೆ ಕೇಳಿತು ಝೇಂಕೃತಿ / ೩೫

ಚೇಳು ಕಡಿದಾ ನೋವು ನೋವೆ? / ೩೯

ತಾರೆಗಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ; ನೋಡಿದರೆ ಬಾನಿಲ್ಲ / ೧೩

ತೆರೆ ತೆರೆ ತೆರೆ ನಗುತಿದೆ ಕೆರೆ / ១೮

ದೂರ ದೂರ ದೂರ / ೬೬

ನಗರದ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲಿ ನಾ ಸಿಲುಕಲು / ೧

ನನ್ನ ನಿನ್ನ / ೨೯

ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವವಳ ಪಾಪ / ೬೦

ನರ್ತಿಸಿದಳು ಸ್ವರಸುರನಾರಿ / ೪೭

ನಿನ್ನ ಮೊಗವನು ನೋಡಿ / ೮

ನಿನ್ನಮ್ಮನನು ನಾನು ಎಂತು ಒಲಿದೆನೊ ಅಂತೆ / ೭೦

ನಿಮಗೋಸುಗವೆ ನನ್ನ ಮನೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದೆ / ೪೦

ನೋಡದೊ ಬಾನಿನ ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ / ೧೧

ಪುಷ್ಯಮಾಸದೊಂದು ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ / ೫೬

ಪೃಥ್ವಿಯ ಮುಖ ಸ್ವರ್ಗದ ಮುಖವಾಯ್ತು / ೫೨

ಬಾ, ಎನ್ನ ಕರೆದೊಯ್ಯು ಕಠಿನವಾಸ್ತವದಿಂದೆ / ೩೦

ಬಾನ್, ಮುಗಿಲ್, ಅರಿಲ್ / ೪೯

ಬಾಯಿರದ ಬಣ್ಣಗಳಿಗೀವೆ ವಾಕ್ ಶಕ್ತಿಯನು / ೧೦

ಬ್ರಹ್ಮದ ಮನೆ / ೩೨

ಮುರಿಯಯ್ಯ ಮುಳ್ಳುಗಳನಲರನುಳಿಸಿ / ೨೭

ಮೊದಲನೆ ಕೋಗಿಲೆ ಅದೊ ಕೂಗುತಿದೆ / ೪೫

ಯಾವ ಕಾವ್ಯಕೇನು ಕಡಿಮೆ / ೬೭

ರವ ವಿಹೀನ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ / ೨೪

ರೈತನಾ ಕಣ್ಣಿನಲಿ / ೬೩

ವರುಷಗಳ ಆಚೆಯಲಿ, ವರುಷಗಳ ಆಚೆಯಲಿ / ೧೮

ಸಾಲ್‌ಮರದ ನಿಡುನೆಳಲುಗಳ್ ಮಾಗಿಯೆಳವಿಸಿಲಲ್ಲಿ / ೫೭

ಸಿಡಿದೊಡೆವುವು ಹೊಂಗನಸುಗಳೆನಿತೋ / ೩೧

ಸುರ ಸೌಂದರ್ಯವೆ ತಿರೆಗಿಳಿತಂದಿದೆ / ೩೭

ಸೂರ್ಯೋದಯದಲಿ ನಾನೂ ಮುರ್ತಿಯು / ೧೪

ಸೌಂದರ್ಯವೆನ್ನ ಹರಿ! ಸೌಂದರ್ಯವೆನ್ನ ಹರ! / ೧೨

ಹಕ್ಕಿಯುಲಿಗಳುಕ್ಕುವಿಂಪು / ೬೨

ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮನ ಓಡುವುದು!

೧

ನಗರದ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲಿ ನಾ ಸಿಲುಕಲು
ಮನ ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಓಡುವುದು!
ಮುದ್ದಿಸುವೆಲರೊಳು ಕುಣಿಯುವ ತೆರೆಯೊಲು
ಸುಖಶಾಂತಿಯೊಳೋಲಾಡುವುದು!
ಬೇಡನ ಬಲೆಯಿಂ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ
ತರುಣ ಕುರಂಗದ ಜವದಿಂದ
ಸಂತೆಯ ಸದ್ದಿನ ಸುಳಿಯೊಳು ನಾನಿರೆ
ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮನ ಓಡುವುದು.
ನಲ್ಲನನಪ್ಪುವ ನಲ್ಲೆಯ ತೆರದಲಿ
ತಾಯಿಯನಪ್ಪುವ ಮಗುವಿನ ತೆರದಲಿ
ಗಂಗೆಯನಪ್ಪುವ ಯಮುನೆಯ ತೆರದಲಿ
ದೇವರನಪ್ಪುವ ಭಕ್ತನ ತೆರದಲಿ
ಮನ ಮಲೆನಾಡನು ಕೂಡುವುದು;

ಕರಗಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಾಡುವುದು!
ಮಲೆಯೊಳು ಬನದೊಳು ಬೆರೆಯುವುದು;
ಪುರದ ಅಶಾಂತಿಯು ತೊರೆಯುವುದು.

೨

ಕೆರೆಗಳು ತೊರೆಗಳು ಹೊಳೆಗಳು ಕೊಳಗಳು
ಜನಗಳು ಬನಗಳು ಬೆಟ್ಟಗಳು;
ಬಾನು, ಮುಗಿಲು, ಹೊಳೆಹೊಳೆಯುವ ನೇಸರು,
ಮಾಲೆಮಾಲೆಯಲಿ ಘಟ್ಟಗಳು;
ಹಸುರು ಕಡಲ ಪೆರ್ದೆರೆಗಳ ತೆರೆದಲಿ
ಹಬ್ಬಿರುವಕಡೆಯ ತೋಟಗಳು,
ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಗಳೆಸೆಯುವ ಹೂಗಳು,
ನೆರೆ ಮನಮೋಹಿಪ ನೋಟಗಳು;
ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣೊಳು ಮೊಳೆಯುವುವು!
ಬೆಚ್ಚಿದ ಮನವನು ಸೆಳೆಯುವುವು.
ಕರೆಯುತ ಕೈಬೀಸಭಯವ ನೀಡಿ
ಜೀವಕೆ ಶಾಂತಿಯ ಮಾಲೆಯ ಸೂಡಿ
ತಲ್ಲಣಿಪೆದೆಯನು ಸಂತೈಸಿ
ಮುದ್ದಿಪವೆನ್ನನು ಓಲೈಸಿ!

೩

ಸಂತತ ಶ್ಯಾಮಲ ತರುಗಳ ತಳಿರೊಳು
ಗಾನ ಲಹರಿಯ ತರಂಗದೊಲು
ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿವುದನಾಲಿಸುವೆ.
ಲಾವುಗೆ ಗಿಣಿಗಳು ಹಾಡುತ ಹಾರಲು
ಮನವನು ಮುದದೊಳು ತೇಲಿಸುವೆ.
ಪೂತಿಹ ನಂದಿಯ ಮರದಲಿ ಮೊರೆಯುವ
ದುಂಬಿಗಳಳಿಗಳ ನೋಡುವೆನು;
ಕೊರಳ ದೊಂಟೆ ಟಣ್ ಟಣ್ ಎನೆ ಚಿಮ್ಮುತ

ಬಿಸಿಲೊಳು ಮಲಗಿಹ ಹೊಮ್ಮಿದ ಹಸುರಲಿ
ಕುಣಿಯುವ ಕರುಗಳ ಕೂಡುವೆನು.
ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿಯ ಮೈಮರೆದೂದುತ
ಬಸಿರಿ ಮರದ ಕರಿನೆಳಲಿನಲಿ
ದನಗಳ ಕಾಯುತ ಕುಳಿತಿಹ ಹೈದನ
ಸವಿಗೊರಲಿನ ಕಿರುಗೊಳಲಿನಲಿ
ಗಾನವಾಗಿ ನಾ ಸೇರುವೆನು,
ಗಾನಾನಂದವ ಹೀರುವೆನು!
ಹಾರಿ ಜಾರಿ ನೆಗೆದಾಡುತಲೋಡುವ
ಕಾಳ್ಬುರಗಳ ಜೊತೆ ಓಡುವೆನು;
ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಜಪ ಮಾಳ್ಪ ಬಲಾಕಗ-
ಲಾಳಿಯ ಸರಸಕೆ ಕಾಡುವೆನು.
ಕಾಡಿನ ದಟ್ಟ ತಳಿರ ಪಟದಲ್ಲಿ
ಬಿಳಿಯ ಚುಕ್ಕಿಗಳ ತೆರದಿಂದ
ಹಾರಾಡುತಲಿರೆ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳು
ದಿಟ್ಟಿಪೆನವುಗಳ ಬೆರಗಿಂದ.
ಕೊಳದೊಳು ಬೆಳೆದಿಹ ತಾವರೆ ಹೂಗಳ
ಕೊಯ್ಯಲು ತೆಪ್ಪವ ಕಟ್ಟುವೆನು;
ಅಂಬಿಗನಂದದಿ ಬೊಂಬಿನ ಹುಟ್ಟಿನೊ-
ಳಲೆಯುತ ಸುಮಗಳನೊಟ್ಟುವೆನು!
ಒಮ್ಮೆ ಪೂತ ಹೊಸ ಅಸುಗೆಯ ಬನದಲಿ
ಜೊಂಪಗಳಾಯುತ ತಿರುಗುವೆನು;
ಒಮ್ಮೆ ಮೇಲೆ ನೇತಾಡುವ ಹೂಗಳು
ನಿಲುಕದಿರಲು ನಾ ಮರುಗುವೆನು.
ಒಮ್ಮೆ ಕಳಿತ ಬೆಮ್ಮಾರಲ ಹಣ್ಗಳ
ತಿದು ತಿಂದು ನೆರೆ ಹಿಗ್ಗುವೆನು;
ಒಮ್ಮೆ ಮುಳ್ಳಿನಾಲಿಂಗನ ಹೆಚ್ಚಲು
ನೋವಿಗೆ ನಾನುರೆ ಕುಗ್ಗುವೆನು.
ಬಾಲಕನಂದದಿ ತಿರುಗುವೆನೊಮ್ಮೆ;
ಯೋಗಿಯ ತೆರದಲಿ ಧ್ಯಾನಿಪೆನೊಮ್ಮೆ!

ದಳಪತಿಯಂದದಿ ಜಯಿಸುವೆನೊಮ್ಮೆ;
ಸೋತು ಶರಣು ಶರಣೆಂಬೆನು ಒಮ್ಮೆ!

೪

ಎರಡು ದಡದ ವನಮಾಲೆಯ ಮೆರೆದು
ತಡಿಯೆರಡದ ಎರೆಮಣ್ಣನು ಕೊರೆದು
ಬಳುಕಿ ಬಾಗಿ ತಿರುತಿರುಗುತ ಹರಿದು
ಹಾರಿಯರೆಯ ಭೋರೆನ್ನುತ ಮೊರೆದು
ತೆರೆಯಾಟದಿ ಕಬ್ಬಿಗನನು ಕರೆದು
ತಿಳಿದು ತಿಳಿಯದ ರಹಸ್ಯವನೊರೆದು
ಹರಿಯುವ ತುಂಗೆಯ ಹಕ್ಕೆಯಲಿ
ತೇಲುವೆ ತೆರೆಗಳ ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ!
ಹಬ್ಬಿದ ಮಳಲಿನ ದಿಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ
ಓಡಿ ಆಡಿ ಮಿಗಿಲಾಗಲು ಲೀಲೆ
ಸರಸಕೆ ಕಿಟ್ಟನೆ ಕಿರಿಚುವೆನು;
ಬಳಿಯಿಹ ಗಿರಿಗಳು ಮರುದನಿ ಬೀರೆ
ಹೃದಯಾನಂದವು ಮೇರೆಯ ಮೀರೆ
ಅಣಕಿಸಿ ಗಿರಿಗಳನರಚುವೆನು!
ಬಳಿಯಿಹ ಬಂಡೆಯ ನೆತ್ತಿಯನೇರಿ
ನೀರ್ಗೆ ದುಢುಮ್ಮನೆ ಹಾರುವೆನು;
ತೆರೆಗಳ ಬಗೆಬಗೆದೀಜುತ ಹೋರಿ
ಅಡಗಿದರೆಯನರಿತೇರುವೆನು!

೫

ತಿಳಿಯಾಳದ ಆಗಸದಲಿ ನೇಸರು
ತಳತಳಿಸುತಲಿರೆ, ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಸರು
ನಾಡಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆಯ ನೀಡುವುದು.
ಬಾನು ಬೆಟ್ಟ ಬನ ಹೊಳೆ ಕೆರೆ ಹಳ್ಳಿ
ತೋಟ ಗದ್ದೆ ಹೊಲ ಮರ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿ

ಎಲ್ಲ ಕನಸಿನೊಡಗೂಡುವುದು!
ತಣ್ಣೆಲರೊಯ್ಯನೆ ಬೀಸಿ ಬರೆ
ಮಗುವಿನಂತೆ ಮಲಗುವುದು ತಿರೆ.
ಕೂಡೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಭೋರೆನುತೆದ್ದು
ನಾದನೆ ನಡುಗಿಪುದನಿಲನ ಸದ್ದು!
ತರಗೆಲೆಗಳು ಸುಟ್ಟುರೆಯೊಳು ಹಾರಿ
ಕೆಂಧೂಳಿಯು ದೆಸೆದೆಸೆಗಳನೇರಿ
ಮುಂಗಾರದು ಮೈದೋರುವುದು.
ದೂರ ದಿಗಂತದಿ ಕರ್ಬೊಗೆಯಂತೆ,
ಹಿಂಡಾಗೈತಹ ಗಜದಳಂತೆ
ಕಾರ್ಮುಗಿಲೊಡ್ಡಾಗೇರುವುದು!
ಹಾರಿಯೇರಿ ಬಹು ವೇಗದಿ ಬಂದು
ಬಾನೊಲಗೆಲ್ಲೆಡೆ ಮುತ್ತುವುವು!
ಬೇಟೆಯನರಸುವ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ,
ಹೊರಳುತಲುರಳುತ ನುಗ್ಗುತ ಚಿಮ್ಮುತ,
ಹಾರಿ ಹೋರಿ ಹರಿಹರಿಯುತ ಸರಿಯುತ,
ಮುಡಿಗೆದರಸುರನ ಹುಡುಕುವಳಂತೆ
ಕಾಳಿಯ ತೆರದಲಿ ಸುತ್ತುವುವು!
ಹೊಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ
ಬೆದರಿ ಬಿಸಿಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದು;
ರಾಹುವಿನಂದದಿಕತ್ತಲು ಬೇಗನೆ
ನಾಡನು ನುಂಗುತ ಹರಿಯುವುದು!
ಮುಂಗಾರಸುರನು ಹೂಂಕರಿಪಂದದಿ
ಗುಡುಗು ಮೊಳಗಿ ಕಿವಿ ಬಿರಿಯುವುದು.
ರಾಕ್ಷಸನಕ್ಷಿಯ ಕಾಂತಿಯ ತೆರದಲಿ
ಮಿಂಚು ಮಿಂಚಿ ಕಣ್ಣಿರಿಯುವುದು.
ಬಲೆಗೊಳಗಾಗಿಹ ಕೇಸರಿಯಂದದಿ
ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆಗಳ ಹೊದರಿನಲಿ
ಬೀಸಿ ಕೆರಳಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಗರ್ಜಿಸಿ
ಭೋರೆಂದೊದರುವುದದಟಿನಲಿ.

ಮೇಯುವ ತುರುಗಳು ಬಾಲವನೆತ್ತಿ
ರೊಪ್ಪಕೆ ಭರದಲಿ ಹಾರುವುವು.
ಗೋಪರು ಕೊಳಲನು ಯೌಂಕುಳಲೊತ್ತಿ
ಕಂಬಳಿಯ ಕೊಪ್ಪೆಯ ಬಿಗಿಯುತ ಸುತ್ತಿ
ಮರಗಳ ಮರೆಯನು ಸೇರುವರು!
ಮಿಗಗಳು ಮೇವನು ತೊರೆಯುವುವು;
ಖಗಗಳು ಗಾನವ ಮರೆಯುವುವು.
ಕೆರಳಿ ಕಾರು ಕಲ್ಲೆಸೆಯುವ ತೆರದಲಿ
ಆಲಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳುದುರುತ ಭರದಲಿ
ಬಯಲಲಿ ಗಿರಿಯಲಿ ಕಾಡಿನಲಿ
ಮನೆಯಲಿ ಹೆಂಚಿನ ಮಾಡಿನಲಿ
ಕಂಚಿನಂಗಡಿಗೆ ಕಳ್ಳರು ನುಗ್ಗಿದ
ತೆರದಲಿ ಸದ್ದನು ಮಾಡುವುವು;
ಹೊಳೆದು ಕರಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮರೆಯಾಗಿ
ಹರಿಯುವ ನೀರನು ಕೂಡುವುವು.
ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯ್ಗಳ ಹೋಲುವ ಹನಿಗಳ
ಮುಂಗಾರಿನ ಮಳೆ ಕರೆಯುವುದು;
ಭೋರ್ ಭೋರ್ ಎನ್ನುತ ಬಾನೊಡೆದಂದದಿ
ಮುಗಿಲು ಕರಗಿ ನೀರ್ ಸುರಿಯುವುದು.
“ಬಾರೋ ಬಾರೋ ಮಳೆರಾಯ
ಹೂವಿನ ತೋಟಕೆ ನೀರಿಲ್ಲ!”
ಕುಣಿವೆಳಮಕ್ಕಳು ಹಾಡುವರು,
ಹಿರಿಯರು ಮನದೊಳೆ ಕೂಡುವರು.
ಆಲಿಯ ಕಲ್ಗಳನಾಯುವರು,
ನುಂಗುತ ಮಳೆಯಲಿ ತೋಯುವರು.
ಅಡಕೆಯ ಮರಗಳು ಗಾಳಿಯ ರಭಸಕೆ
ಭೂದೇವಿಗೆ ತಲೆ ಬಾಗುವುವು;
ಅಡವಿಯ ಹಿರಿ ಹೆಮ್ಮರಗಳು ಹೊಡೆತಕೆ
ಬಳುಕುತ ತಲೆಕೆಳಗಾವುವು.
ಬತ್ತಿದ ತೊರೆಗಳು ಹೆಮ್ಮೆಯೊಳುಕ್ಕುತ

ಕಾವಿಯನುಡುವುವು ಯೋಗಿಯೊಲು;
ಕೊಚ್ಚಿ ದಡವ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ ಮೊರೆಯುತ
ತಿರುಗಿ ಹರಿಯುವುವು ಭೋಗಿಯೊಲು.
ಕಾರ ಮುಗಿಲು ಕೆಲ ಸಾರುವುದು;
ಮತ್ತೆ ಬಿಸಿಲು ಮೈದೋರುವುದು,
ಖಗಗಳು ಹಾಡನು ತೊಡಗುವುವು;
ಮಿಗಗಳು ಹಕ್ಕೆಯನಗಲುವುವು.
ಮಿಂದ ತಳಿರ ಹಸುರಿಂಪಾಗುವುದು;
ಹೊಸ ಜೀವದ ಕಳೆ ಸೊಂಪಾಗುವುದು,
ಮುಗಿಲಲಿ ಮಳೆಬಿಲ್ ಮೂಡುವುದು;
ನಾಡೆಲ್ಲಾ ನಲಿದಾಡುವುದು!

೬

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಿನ ನೇಸರು ಮೂಡೆ
ಮೂಡಣ ದೆಸೆಯೊಳು ನರುಗೆಂಪಾಡೆ
ಎಳಬಿಸಿಲೆಲ್ಲೆಡೆ ತಳತಳಿಸೆ
ಹೊಸ ತಳಿರೊಲೆಯುತ ನಳನಳಿಸೆ
ಹೆಗಲೊಳು ನೇಗಿಲು ಜೊತಕವ ಹೊತ್ತು
ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತಿರೆ ಜೋಡಿಯ ಎತ್ತು
ರೈತನು ಗದ್ದೆಯ ಸೇರುವನು;
ಉಳುವನು; ಬಿತ್ತವ ಬೀರುವನು!

೭

ಕಣ್ಣೊಡೆದೊಯ್ಯನೆ ಬೀಜದ ಹರುಷವು
ನೆಲದಿಂದೊಯ್ಯನೆ ಚಿಮ್ಮುವುದು;
ಮೊಳೆಯುತ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಂಪನು ನೀಡುತ,
ಮುದ್ದು ಹಸುರು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದು.
ಹಸುರು, ಹಸುರು, ಹಸುರೆಲ್ಲಿಯು ಹಸುರು!
ಮಲೆನಾಡಿನ ಬಾಳದು ಬರಿ ಹಸುರು!

ಹಸುರು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುವುದು:
ಬಿಸಿಲು ಕೂಡ ಹಸುರಾಗುವುದು!

೮

ಹೊಲಗಳು ಹೊಲಗಳು, ಹಳದಿಯ ಹೊಲಗಳು,
ಬತ್ತದ ಪೈರಿನ ಬಿತ್ತರ ಹೊಲಗಳು,
ತಲೆದೂಗುತ ಕಂಗೊಳಿಸುವುವು!
ತೆನೆ ತೆನೆ ತೆರೆ ತೆರೆ ಹೊನ್ನಿನ ತೆನೆಗಳು
ಓಲಾಡುತ ಕಳಕಳಿಸುವುವು!

೯

ನಗರದ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲಿ ನಾ ಸಿಲುಕಲು
ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಮನ ಓಡುವುದು!
ಮುದ್ದಿಸುವೆಲರೊಳು ಕುಣಿಯುವ ತೆರೆಯೊಳು
ಸುಖಶಾಂತಿಯೊಳೋಲಾಡುವುದು!

೨೩. ೧೦. ೧೯೨೮

ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರ್ವಶಿ!

ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ತ್ರಯೋದಶಿ;
ವ್ಯೋಮಕೇಶ ಧನುಶ್ಯಶಿ;
ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಇಂದ್ರದಿಶಾ
ಅರುಣಿಮ ಉರ್ವಶೀ ಉಷಾ!
ಗಿರಿಯ ಕೆರೆಯ ದೀಪಮಾಲೆ;
ವೃಕ್ಷವೃಂದ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ.

ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಸೌಂದರ್ಯ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ
ಚಿದ್ಘನಾಗ್ನಿ ದೀಪ್ತನಾಗಿ
ಚೇತನಗಾಯತ್ರಿ ಯೋಗಿ
ಕವಿ ನಿಂತನು ಭೂರ್ವಶಿ:
ಕವಿ ನಿಂತನು ಭುವರ್ವಶಿ:
ಕವಿ ನಿಂತನು ಸುವರ್ವಶಿ!

೦೮. ೦೧. ೧೯೭೭

ಏನಿದ್ದರೇನಂತೆ? ತಿಮ್ಮು ಇಲ್ಲ!

ಎಲ್ಲ ಚೆಲುವಾಗಿಹುದು,
ಎಲ್ಲ ಗೆಲುವಾಗಿಹುದು;
ಮಲೆನಾಡು ಕಗ್ಗಾಡು
ಸೊಬಗು ಬೀಡಾಗಿಹುದು.
ಹಿಂದಿನಂತಿಹುದೆಲ್ಲ;
ಇರುವುದೆಲ್ಲ!
ಏನಿದ್ದರೇನಂತೆ?
ತಿಮ್ಮು ಇಲ್ಲ!

ಅಂದಿನಂತೆಯೆ ಇಂದು
ಕಾಮಳ್ಳಿ ಕೂಗುತಿದೆ;
ಅಂದಿನಂತೆಯೆ ಇಂದು
ಕಾಜಾಣ ಹಾಡುತಿದೆ.
ಎಂದಿನಂತಿಹುದೆಲ್ಲ
ಇರುವುದೆಲ್ಲ!
ಏನಿದ್ದರೇನಂತೆ?
ತಿಮ್ಮು ಇಲ್ಲ!

ಹಸುರು ಬನಗಳ ಮೇಲೆ
ಹೊಂಬಿಸಿಲು ಮಲಗುತಿದೆ;
ಹಸುರು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ
ಇಬ್ಬನಿಯು ಮಿರುಗುತಿದೆ,
ಅಂದಿನಂತಿಹುದೆಲ್ಲ,
ತೋರ್ಪುದೆಲ್ಲ!
ಏನಿದ್ದರೇನಂತೆ?
ತಿಮ್ಮು ಇಲ್ಲ!

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ
ಅಂದೆ ಇಂದಾಗಿಹುದು;
ಕಾಂಬ ಕಾಣಿಕೆಗೆಲ್ಲ.
ಕಂಡೊಂದು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ.
ಹಿಂದಿನಂತಿಹುದೆಲ್ಲ,
ಇರುವುದೆಲ್ಲ!
ಏನಿದ್ದರೇನಂತೆ?
ತಿಮ್ಮು ಇಲ್ಲ!

೧೭.೫.೧೯೩೦

ಕುಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆಯ ಏರಿ

೧

ಏರಿಯ ಮೇಲೊಬ್ಬನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ:
ಎಣ್ಣೆಯ ಹೊಳೆಯಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆ
ತೇಲುವ ತೆರದಲಿ ಬೈಗಿನ ಹೊತ್ತು
ಜಗುಳುತ್ತೊಯ್ಯನೆ ಬಾಡುತ್ತಿತ್ತು.
ಪಡುವಣ ದೆಸೆಯಲಿ ಮುಗಿಲ್ಗಳ ಮರೆಯಲಿ

ಚಿನ್ನದ ಕಾವಳವೆರಚುವ ದ್ಯುಮಣಿ!
ಪಡಿನೆಳಲೊಡಲಿನ ನುಣ್ತೆಳಿಗೊಳದಲಿ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ನುಣ್ಣಗೆ ತೇಲುವ ದೋಣಿ!

ಗಾಳಿಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ;
ಏನೊಂದುಲಿವಿಲ್ಲ!
ತೆರೆಯಿಲಿ ಆ ಕೆರೆ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ
ಹೊಳೆದುದು ತಿರೆವೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಂತೆ!
ನೆಳಲೇ ನನ್ನಿಯ ಹೋಲಿತ್ತು;
ಕೆಲವೆಡೆ ನನ್ನಿಯ ಮೀರಿತ್ತು;
ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುಗಿಲಿದೆ; ಬಾನಿಗೆ ಬಾನಿದೆ;
ಸಂಜೆಯ ರಂಗಿಗೆ ರಂಗೂ ಅಲ್ಲಿದೆ.
ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಹುಟ್ಟು; ದೋಣಿಗೆ ದೋಣಿ;
ಮರಕ್ಕೆ ಮರವಿದೆ! ಮೌನಕೆ ಮೌನ!
ಅಂಬಿಗರಿಗೆ ಪಡಿಯಂಬಿಗರು!

೨

ಏರಿಯ ಮೇಲೊಬ್ಬನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ;
ಭಾವದ ಬಲೆಯನು ನೇಯುತ್ತಿದ್ದೆ.
ಆಗಸವೆನ್ನನು ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು,
ಮುಗಿಲಾಗಸವನು ನೋಡಿತ್ತು;
ಬೈಗುಗೆಂಪೊ ಮುಗಿಲನು ಮುತ್ತಿತ್ತು,
ಕೆರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನೋಡಿತ್ತು!
ಒಬ್ಬರ ನೋಟದೊಳೊಬ್ಬರು ಸಿಕ್ಕಿ
ನೋಡುತ್ತಿರೆಯಿರೆ, ಕಾಲದ ಹಕ್ಕಿ
ಎಣ್ಣೆಯ ಹೊಳೆಯಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುತ್ತು
ತೇಲುವ ತೆರದಲಿ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು!
ಮುಗಿಲನು ನಾನೋ? ನನ್ನನು ಬಾನೋ?
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರರಾರೋ ಏನೋ?
ಕೆರೆಯನು ಕಣ್ಣೊಳೆ ಸೆರೆಹಿಡಿದಾನೋ

ಕೆರೆಗಣ್ಣಿಗೆ ಸೆರೆಸಿಕಿದ್ದೆ! —
ಒಬ್ಬನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ.

೧೪.೧೦. ೧೯೩೦

ಕಾರಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ರುಗ್ಣಶಯ್ಯೆ

ತಾರೆಗಳ ಹೆಸರಿಲ್ಲ; ನೋಡಿದರೆ ಬಾನಿಲ್ಲ;
ತಡವುತಿದೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ಕುರುಡನಂತೆ.
ಕಗ್ಗತ್ತಲಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಿರೆ ಕರಗಿ ಅಳಿದಿಹುದು;
ಪರಚುತಿದೆ ಕರೆಕರೆಯ ಮಳೆಯ ದನಿಯು!
ಜೋತೆಗೆ ಕೀರ್ರೆಂಬ ಬೀರೆಯ ಹುಳುಗಳುಲಿ ಸೇರಿ
ರೇಜಿಗೆಯ ಮಾಡುತಿದೆ ಚೆಟ್ಟುಹಿಡಿಸಿ!
ಸಾವಿನರಿಯಮಿಕೆಗದು ಮೂರುಮಡಿ ನಾಲ್ಕುಮಡಿ
ಐದಾರು ನೂರುಮಡಿ ಕಾರಿನಿರುಳು;
ಬಾಳಿನಗಲದ ಮೀರಿ, ಸಾವಿನಾಳವ ದಾಂಟಿ,
ಸಾಂದ್ರದಲಿ ಮಾಯೆಯನೆ ಮುಂಚಿರುವುದು!
ರುಜೆಯ ಬಿಸುಸಜ್ಜೆಯಲಿ ಬಿದ್ದ ಸದ್ದಿಲಿ ನನಗೆ
ನಾನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯೊಂದುಳಿದಿರುವುದು!

೧೧.೫.೧೯೩೦

ಉದ್ಯಾನ ಶಾದ್ವಲ

ಈ ಶಾದ್ವಲ ....!
ಇದೇನು ಬರಿಯ ಹಸುರು ಹತ್ತಿದೆ ನೆಲ?
ನಂದನದ ಚೂರೊಂದು ನಮ್ಮಿಳೆಗೆ ಬಿದ್ದುದಲಾ!
ವರವೊ? ಶಾಪವೊ?

ಉರ್ವಶಿಯೆ ಹಸುರಾಗಿ ಇಳಿಯುತಿಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮ ಮನೆ ‘ಉದಯರವಿ’ಯುದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ತಾನಾದಳ್ಳೆಸೆ ಉರ್ವರಾ — ಶಾದ್ವಲಾ!

ಭಾವಗೀತೆಯ ಪ್ರಾಣಕೇಂದ್ರದಲಿ ಕುಳಿತು, ಕವಿ
ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತಾನೆ ಮಾರುಹೋಗುವವೋಲೆ
ಮನೆಯ ಉದ್ಯಾನದೀ ಶಿಲೆಯ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ
ದೇವನಾಗುತ್ತಿಹೆನು, ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲ ಮಿಂಚಿ! ರವಿ
ಪಚ್ಚೆಯೀ ಶಾದ್ವಲದಿ ಮೃಣಾಳಮರಕತಚ್ಛವಿ! ....

ಅಗ್ನಿಗಂಗೆಯ ಧರಿಸೆ ಧೂರ್ಜಟಿಯೆ ವ್ಯೋಪಕೇಶ,
ಉಸಿರೆಳದೆ ಹಸುರ ಮೇದದು ಕವಿಪ್ರಾಣಕೋಶ!

೨೮. ೦೧. ೧೯೭೧

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ

(ಕುಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆಯ ಬಳಿ)

ತೆರೆ ತೆರೆ ತೆರೆ ನಗುತಿದೆ ಕೆರೆ
ಕಿಡಿ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿ ನಗೆಸೂಸಿ,
ನಡುಹಗಲಿನ ಮಾಗಿಯ ಇನ
ಕರೆದಿರೆ ಕಿರಣದ ರಾಶಿ.
ತೆಂಕಣ ದೆಸೆಯಲಿ ಅದೊ ಎಸೆದಿದೆ ದೂರದ ನೀಲಗಿರಿ,
ಕರೆಬಾನಿನ ನೀಲಿಯ ಮನಸಿನ ಕನಸೋ ಎಂಬ ಪರಿ!

ಸರಸಿಯ ಬಳಿ ಹಿರಿಬಯಲಲಿ
ತುರು ನೆಲಕಿಟ್ಟಿವೆ ಬಾಯಿ;
ಮರದಡಿಯಲಿ ತಣ್ಣೆಳಲಲಿ
ಮಲಗಿರುವನು ದನಗಾಹಿ.

ಅರಳಿಯ ಮರದಲಿ ಮರ್ಮರಗೈದಿದೆ ದಣಿದಿಹ ಗಾಳಿ
ಬಹುದೂರದ ನವ ನೀರದಗಳ ಆಗಮನವ ಹೇಳಿ!

ಮೇಗಡೆ ರವಿ, ಕೆಳಗಡೆ ಕವಿ,
ನೋಟಕರಿಬ್ಬರೆ ಇಲ್ಲಿ:
ಉಳಿದೆಲ್ಲರು ನಟನಟಿಯರು,
ಮುಳುಗಿಹರಭಿನಯದಲ್ಲಿ.
ನಡು ಹಗಲಿನ ಮಾಗಿಯ ಇನ ಕರೆದಿರೆ ಕಿರಣದ ರಾಶಿ,
ತೆರೆ ತೆರೆ ತೆರೆ ನಗುತಿದೆ ಕೆರೆ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿ ನಗೆಸೂಸಿ!

೧೦.೨. ೧೯೩೩

ದಂಪತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಕರುಣಾ ಕೃಪಾಸಾಗರ, ಹೇ ಗುರುದೇವ,
ಬಾಳಿಸಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನೂ ನೀ ಬಲ್ಲಂದದಲಿ
ಕರೆದುಕೊ ನಿನ್ನಲರಡಿಗೆ:

ಒಲವಿನ ವರವನು ನೀಡೆಮಗೆ;
ಅಗಲಿಕೆ ಎಂದೂ ಬೇಡೆಮಗೆ;
ಕಷ್ಟವೊ, ನಷ್ಟವೊ, ಬಡವೊ, ಸಿರಿಯೊ,
ಗಂಜಿಯೊ ನೀರೋ ಸಾಕೆಮಗೆ;
ಪ್ರೇಮ ಕೃಪಾಬಲ ಬೇಕೆಮಗೆ!

೭.೩.೧೯೩೮

ಮುತ್ತು

ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲಣ ಮುತ್ತಿನ ಮುದ್ರೆಯು
ನೀನಿತ್ತುದು ಎಂದೊರಸುವುದಿಲ್ಲ:
ದಿನದಿನವೂ ಅದ ನೆನೆಯುತ ನಲಿಯುವೆ,
ನಾನೆಂದೂ ಆದ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಿರನವ ಪ್ರೇಮದ ಶಾಶ್ವತ ಚಿಹ್ನೆಯು
ನಮೊಲಿದೆದೆಗಳಿಗದೆ ಸಾಕ್ಷಿ:
ಮುತ್ತನು ಹೊತ್ತಿರುವೆನ್ನೀ ಕೆನ್ನೆಯು
ಮುಕ್ತಿಗೆ ಮುರ್ಮಡಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷಿ!

೧೩.೦೨.೧೯೩೨

ಪ್ರೇಮವನ್ನುಳುಹಯ್ಯ ಕಾಮವನ್ನಳಿಸಿ!

ಮುರಿಯಯ್ಯ ಮುಳ್ಳುಗಳನಲರನುಳಿಸಿ;
ಪ್ರೇಮವನ್ನುಳುಹಯ್ಯ ಕಾಮವನ್ನಳಿಸಿ.
ಸಂಧ್ಯೆಯಾ ಗಗನವೂ ಸುಂದರಿಯ ವದನವೂ
ಒಂದೆ ತೆರದಲಿ ಮನವ ಮೋಹಿಪಂತೆ,
ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕೆದೆಯರಳಿ ನಲಿದರೂ
ಆತ್ಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ತಾನುಳಿಯುವಂತೆ.
ಮುರಿಯಯ್ಯ ಮುಳ್ಳುಗಳನಲರನುಳಿಸಿ;
ಪ್ರೇಮವನ್ನುಳುಹಯ್ಯ ಕಾಮವನ್ನಳಿಸಿ!

೧೫.೧.೧೯೩೩

— ಗೆ

೧

ನಿನ್ನ ಮೊಗವನು ನೋಡಿ
ನನ್ನ ಚಾಗವು ನಡುಗಿ
ಬೆದರಿದುದು, ತರಳೆ!
ಭಗವಾನರನು ನೆನೆದು
ಬೇಡುವಂತೆಸಗಿರುವೆ
ಮಿಂಚುಗಣ್ಣೆರಳೆ!

೨

ಮನವ ಕೆಣಕುವ ತೆರದಿ
ಎದೆಯ ಕೆರಳಿಪ ತೆರದಿ
ನೀನಿರುವೆ, ಚೆಲುವೆ.
ನಿನ್ನ ನಿಲುವಿನ ಭಂಗಿ
ಕಾಮನಿಗೆ ಕೈಗಣ್ಣಿ:
ರತಿಯ ನೀ ಗೆಲುವೆ.

೩

ಮಲೆಯ ಹಸುರಿನ ತಲೆಯ
ಶಶಿ ಚುಂಬಿಪೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿದೆಳನಗೆಯು!
ಬೆಳ್ಮುಗಿಲಿನುದರದಲಿ
ಮಲಗಿರುವ ಮಳೆಬಿಲ್ಲಿ-
ನಂತಿಹುದು ಬಗೆಯು!

೪

ವಿಶ್ವ ಸೌಂದರ್ಯವನೆ
ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲಿ ಗೆಲಲೆಂದು,
ಬನದ ಹಸುರಿನಲಿ
ಕಾರ ಮಳೆ ಸೋರುತಿರೆ
ನಲಿವ ನವಿಲಂತಿರುವೆ
ನೀನು ಚೆಲುವಿನಲಿ!

೫

ಗುರುದೇವ, ನೀನೇಕೆ
ಚೆಲಿವಿನೀ ಗೊಂಬೆಗಳ
ಕುಣಿಸುತಿಹೆ ಸುತ್ತ?
ಎನಿತು ಬಿಗಿಹಿಡಿದರೂ
ಎನಿತೆನಿತು ತಡೆದರೂ
ಬಳುಕುತಿದೆ ಚಿತ್ತ!

೦೬. ೦೫. ೧೯೨೯

ಅರಳುವುದೆ ಮರ್ಮ

ಅರಳು, ಕುಸುಮವೆ, ಅರಳು:
ಅರಳುವುದೆ ಧರ್ಮ.
ದೇಹದಲಿ ಬಲವಿರಲಿ;
ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒಲವಿರಲಿ.
ಗೆಲುವಿರಲಿ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ;
ಚೆಲುವಿರಲಿ ಮೊಗದಲ್ಲಿ.
ಶಿವನೆ ಗುರಿಯಾಗಿರಲಿ:
ನನ್ನಿ ಸೊಬಗಾಗಿರಲಿ.

ಅರಳು, ಕುಸುಮವೆ, ಅರಳು:
ಅರಳುವುದೆ ಮರ್ಮ!

೯.೧೧.೧೯೩೨

ಕವಿಕಲ್ಪನೆ

ಬ್ರಹ್ಮದ ಮನೆ
ಕವಿಕಲ್ಪನೆ:
ನವಸೃಷ್ಟಿಯ ತವರೂರು!
ಮೇರೆಯನದಕಿತಿಮಿತಿಯನು ಕಲ್ಪಿಸಬಲ್ಲವರಾರು?

ಕಾಲದ ಶಿಶು
ತೊದಲಾಡಿತು
ಮೊದಲಲ್ಲಿ,
ಆಕಾಶದ
ಕಂಕಾಲದ
ಅಂಕದಲಿ!

ಹೋರಿತು ರೂಪವ ಕೋರಿ ಅರೂಪಂ
ಪ್ರತಿಭಾಲಿಂಗನ ಬಂಧದಲಿ,
ಕೃತಿರತಿಯಾನಂದದಲಿ!
ಪೀಡಿಸೆ ತಪದೇಕಾಂತದ ತಾಪಂ
ಮೂಡಿತು ಕ್ರೀಡಾರಸರುಚಿಯಿಂದೀ ಸೃಷ್ಟಿ,
ಮೇಣನುಭವಿಸುವ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ದೃಷ್ಟಿ!

ಶಿಖಿಗರ್ಭಿಣಿ
ನೀಹಾರಿಕೆ
ತಾರಾಳಿಯ ಹೆರುವಂತೆ
ಭಾವಾವೇಶದಿ

ಪೊರಪೊಣ್ಮುತಿದೆ
ನಾಮು ರೂಪ ರಸ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಂತೆ!
ಜಾಡ್ಯದ ಕಪ್ಪೆ
(ಬದುಕಿನ ಸಪ್ಪೆ)
ಪ್ರಾಣದ ಫಣಿಯಣಲಲಿ ಗೋಳಾಡುತಿದೆ!
ಸೌಂದರ್ಯದ
ಆನಂದದ
ಹೊಂದಾವರೆ
ಮಂದ ಜೀವನದ ಪಂಕದ ಮೇಗಡೆ ತೇಲಾಡುತಿದೆ!

ಗಂಗೆ ಧುಮುಕುತಿದೆ
ಹಿಮಗಿರಿ ಮೇಲಿಂ!
ಮಿಂಚು ಬೀಸುತಿದೆ
ಮೋಡದ ಸಾಲಿಂ
ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ತೆರೆಹೆಡೆಗಳನೆತ್ತಿ
ತೀರದ ಸೈಕತರಾಶಿಯನೊತ್ತಿ
ಭೋರಿಡುತಿರುವನು ಸಾಗರಶೇಷಂ,
ಉಕ್ಕುತಲಿರೆ ಚಿರ ಆವೇಶಂ!
ಕಾರುತಿದೆ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ;
ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಪ್ರಲಯಾಗ್ನಿ!
ಕುದಿಯುತ್ತಿಹರಜಹರಿಶಿವರೆಲ್ಲ:
ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ,
ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ,
ಏನಿಲ್ಲ!

೧.೩.೧೯೩೮

ಖುಣ ತೀರಲಿ

ಸಿಡಿದೊಡೆವುವು ಹೊಂಗನಸುಗಳೆನಿತೋ:
ಅವರೊಳು ನೀನೊಂದು!
ಬಿರಿವುವು ನಚ್ಚಿನ ನೆಚ್ಚುಗಳೆನಿತೋ:
ಅವರೊಳು ನೀನೊಂದು!
ಇದೆಕೋ ಕಂಬನಿತರ್ಪಣವೀಯುವೆ
ಕುದಿಕುದಿದೆದೆ ನೊಂದು;
ಚಿರವೆಂದಿರ್ದಾ ಪ್ರೇಮದ ಮೋಹಕೆ
ಖುಣ ತೀರಲಿ ಇಂದು!

೨೧.೧.೧೯೩೭

ಸಂಗೀತಕೆ

ಬಾ, ಎನ್ನ ಕರೆದೊಯ್ಯು ಕಠಿನವಾಸ್ತವದಿಂದೆ,
ಸಂಗೀತ ಸುಂದರಿಯೆ, ಸವಿಗನಸಿದೆಗೆ!
ಬುವಿಯ ಕೋಟಲೆಯಿಂದೆ ಚಿಂತೆ ಭೀತಿಗಳಿಂದೆ
ಎಳೆದೊಯ್ಯುತಾತ್ಮವನು ಮುಳುಗಿಸೈ ಸುಧೆಗೆ!

ನಿನ್ನೊಂದು ಚುಂಬನದಿ ಮೈಮರೆಯುವುದು ನೋವು;
ನಂದನದಿ ಹಾಲಾಗಿ ಹರಿಯುವುದು ಬಾಳು!
ನಿನ್ನ ಆಲಿಂಗನದಿ ಸವಿಯಾಗುವುದು ಸಾವು:
ಮತ್ತೆ — ನಾನರಿಯೆ, ಏನಹುದೊ ನೀನೆಹೇಳು!

೧೭.೭.೧೯೩೪

ನನ್ನ ನಿನ್ನ

ನನ್ನ ನಿನ್ನ
ಮುನ್ನಿನೊಲುಮೆಯ ಸವಿಯ ಜೇನು
ಇನ್ನು ಬೇಸರವಾಯಿತೇನು?
ಎದೆಯ ತಾವರೆ ಬಾಡಿತೇನು?
ಮೊದಲ ಚೆಲುವದಕಿಲ್ಲವೇನು?
ಅಥವ ಬೇರೆಯ ಹೂವು ನಿನ್ನ
ಮನವ ಸೆಳೆಯುತೆ? ಹೇಳು, ಚಿನ್ನ!
ದೂರವಾಗುವ ಶಂಕೆಯಿಂದಲೆ
ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿರೆ ಕಣ್ಣಲಿ,
ದೂರವಾದರೆ, ಹೇಳಲೇನದು,
ಹೊರಳುವುದು ಮೈ ಮಣ್ಣಲಿ!

೪.೬.೧೯೩೫

ರವ ವಿಹೀನ

ರವ ವಿಹೀನ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ
ಪುಷ್ಪಲತೆಯಲಿ
ಇಹುದು ನಿನ್ನ ಪರ್ಣಶಾಲೆ
ನಿರ್ಜನತೆಯಲಿ.
ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಮಾಮರದಲಿ
ಕೋಗಿಲೆಯುಲಿ ನಣ್ಚರದಲಿ
ಮೌನಮೂರ್ತಿ ಕಾನನವನೆ
ಮಥಿಸುತಿರುವುದು:
ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಕವನಗಳನೆ
ಗ್ರಥಿಸುತಿರುವುದು!

೧೬.೧೨.೧೯೩೧

ನರ್ತಿಸಿದಳು ಸ್ವರಸುರನಾರಿ

ನರ್ತಿಸಿದಳು ಸ್ವರಸುರನಾರಿ,
ಲಾಸ್ಯವಿನ್ಯಾಸದ ವೈಯಾರಿ:
ಕೇಳಿರೆ ಕಿವಿ, ಕಂಡನು ಕವಿ,
ರಸ ಸಂಚಾರಿ!

೧
ಪೀತಾಂಬರದುಡೆ, ಹೂ ತುಂಬಿದ ಜಡೆ,
ದಂತದಿ ಕೈಗಯ್ದಿಹ ಮೈ,
ಗೆಡೆಹಾವಿನ ಹೆಡೆ ಎಣೆಯಾಡುವ ನಡೆ,
ತೈತಕತೈಗುಲಿಯುವ ಕೈ!

೨
ಧುಮು ಧಮು ಧುಮು ಕೇಳ್: ಜಲಪಾತದ ಬೀಳ್!
ಕಾಣ್ ಅದೊ ಗಿರಿಯಿಂದರುಳವ್ವ ಝರಿ!
ಬೆಳ್ಳಂಗೆಡೆವುದು ಬೆಳ್‌ನೆಯ್ಯಂದಿದಿ,
ಮುಂಜಾಗಲ್ ಮಲೆಪಸುರ್ದರಿ!

೩
ದೂರದ ಮೊರೆ: ಏನದು? ಕಡಲಿನ ಕರೆ;
ತೆರೆ ತೆರೆ ತೆರೆ ಬಂದುದು ಬಳಿಸಾರಿ.
ಸುಳಿ, ನೊರೆ, ತುಂತುರು, ನೀಲ ಅನಂತತೆ:
ಬಂದಪ್ಪಿತು ಸುಖರಸ ಲಯವಾರಿ!

೪
ಕಣ್ ಮುಚ್ಚಿತು ನಿಶೆ, ಕಣ್‌ದೆರೆಯಿತು ಉಷೆ,
ಇಂದ್ರಿಯ ದಿಗಂತದೊಳದೊ ಸೂರ್ಯೋದಯ!
ನೀಲಾಂಬರ ರಮೆ ಮೇಘತಿಲೋತ್ತಮೆ:
ಆಲಿಸು! ನಂದನವನ ಖಗಹೃದಯ!

೫
ಶಿಲೆ ಶಿಲೆ ಶಿಲೆ ಸೇರಿ, ತರು ತರು ತರು ಏರಿ,
ಶೈಲಾರಣ್ಯಧ್ಯಾನವ ತೋರಿ,
ಪರ್ವಿದವದೊ ಪರ್ವತ ಪಂಕ್ತಿ
ರಾಶಿ ರಾಶಿ ದಿಗ್ದಂತಿ!

೬
ಬಂದನುಭವ ಬರುವನುಭವ
ಭವ ಭವ ಭವದನುಭವ ಸಾಗರದಿ
ದೇವಾಸುರೆ ಫಣಿಮಂದರೆ
ಮೋಹಿನಿಯೋಲಮೃತದ ಕರದಿ:
ನರ್ತಿಸಿದಳು ಸ್ವರ ಸುರನಾರಿ:
ಲಾಸ್ಯವಿನ್ಯಾಸದ ವೈಯಾರಿ;
ಕೇಳಿರೆ ಕಿವಿ, ಕಂಡನು ಕವಿ,
ರಸ ಸಂಚಾರಿ!

೦೨. ೧೨. ೧೯೩೯

ಮೊದಲನೆ ಕೋಗಿಲೆ ಅದೊ ಕೂಗುತಿದೆ!*

ಮೊದಲನೆ ಕೋಗಿಲೆ ಅದೊ ಕೂಗುತಿದೆ:
ಇಂಚರಕೋತು ಎದೆಸೋತು
ಮಲೆ ತಲೆದೂಗುತಿದೆ!

ಚೈತ್ರದೂತನುಲಿ ತೆರೆತೆರೆವೋಗಿ
ಎಚ್ಚರಿಸುತಿದೆ; ಚರಿಸುತದೆ
ತರು ನಾಡಿಯ ತಾಗಿ!

ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಣ್‌ದೆರೆಯುತಿವೆ;
ಚೆಂದಳರಂತೆ ಅಲರಂತೆ
ಮೋಹವ ಕರೆಯುತಿವೆ!

ಗರುಕಿನ ಮಸಿಚೆಲ್ಲಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ
ಹೊಸ ಹಸುರಾಸೆ ಹೋರುತಿದೆ,
ಬಾಳಿಗೆ ಹಾರುತಿದೆ!

ಬರಲು ಹರೆಯ ಬೂರುಗದಲಿ ಅರಳೆ
ಕಾಯ್ಬಿಗೊಣಗಿ ಕಾಯೊಡೆಯುತಿದೆ,
ಬಿಣ್ಪಿಗೆ ಸಿಡಿಯುತಿದೆ!

ಮೊಳ್‌ಪೊದೆಯಲಿ ಬೆಮ್ಮಾರಲ ಕಾಯಿ
ಮೊದಲ ಮಳೆಯ ಹಾರೈಸುತಿದೆ,
ಹಣ್ಣಲು ಬಯಸುತಿದೆ!

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯು ಮಲೆನಾಡಿನ ಬಾಯಿ
ನಿಡುಬಯಸಿದೆ ನೀರಡಸಿದೊಲು:
ನುಡಿಯೂ ಬರಿ ತೊದಲು!

ಎಲ್ಲರ ಬಯಕೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ
ಊದಿದುವೋ ಎನೆ ತುತ್ತೂರಿ
ಉಲಿಯುತ್ತಿದೆ ಸಾರಿ:

ಅದೊ ಮೊದಲನೆ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗುತಿದೆ!
ಇಂಚರಕೋತು ಎದೆಸೋತು
ಮಲೆ ತಲೆದೂಗುತಿದೆ!

೧೨. ೪. ೧೯೩೯